

Державний вищий навчальний заклад
„Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Кафедра філології Коломийського інституту

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА З ПРАКТИКУМОМ.

Спеціальність 013 – Початкова освіта

інститут Коломийський навчально-науковий

Розробник
кандидат філологічних наук,
доц. Ковальчук М.П.

Коломия – 2019 рік

Тема 1. Вступ

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати доповідь на тему: «Мовне законодавство і мовна політика в Україні».
2. Підібрати тексти для ілюстрації різних мовних стилів.
3. Охарактеризувати основні риси наріч української національної мови.

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
7. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фащенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.
8. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1981. – 183 с.

Тема 2. Фонетика як лінгвістична дисципліна. Одиниці фонетики

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризувати закономірності українського складоподілу.
2. Укласти короткий словник термінів до теми.
3. Виконати практичні завдання – вправи 8, 10, 13 з посібника «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань».

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969. – 436 с.
7. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка: Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фащенко. – К.: ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.
8. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія: навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1981. – 183 с.

Тема 3. Звукова система мови

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати доповідь на тему: «Звукова система української літературної мови в історичному аспекті».
2. Виконати практичні завдання – вправи 20, 21, 22, 24 з посібника «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань».

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
7. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фащенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.
8. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1981. – 183 с.

Тема 4. Зміни звуків у потоці мовлення

Завдання для самостійної роботи

1. Підібрати 15 прикладів уживання слів, у яких спрощення не відбите на письмі.
2. Підготувати реферет на одну з тем:
 - «Фонетичне явище епентези в українській мові»;
 - «Фонетичне явище гаплогії в українській мові»;
 - «Фонетичне явище метатези в українській мові»;
 - «Фонетичне явище протези в українській мові»

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Система голосних фонем української мови: динамічний підхід / Бондар О. І. // Записки з українського мовознавства. – Одеса, 2005. – Вип. 15. – С. 12 – 19.
2. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
3. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
4. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
6. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
7. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969. – 436 с.
8. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фащенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.

Тема 5. Фонологічна система СУЛМ.

Завдання для самостійної роботи

1. Законспектувати статтю: «Бондар О. І. Система голосних фонем української мови: динамічний підхід / Бондар О. І. // Записки з українського мовознавства. – Одеса, 2005. – Вип. 15. – С. 12 – 19».
2. Записати фонетичною та фонематичною транскрипцією поетичний текст (уривок з поезії Т.Шевченка – до 15-ти рядків).

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
7. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фашенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.

Тема 6. Морфологія. Морфологічні чергування в мові

Завдання для самостійної роботи

1. Підібрати та проаналізувати 10 прикладів слів, у яких відбулись доісторичні (найдавніші) чергування.
2. Підібрати та проаналізувати 10 прикладів слів, у яких відбулись історичні чергування, проаналізувати причини й закономірності їх виникнення в історії мови.
3. Виконати практичні вправи 57, 58, 66, 68 з посібника «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань».

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969. – 436 с.
7. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фащенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.

Тема 7. Орфоенія

Завдання для самостійної роботи

1. Законспектувати статтю: «Дудик П. Наголошення слів і культура мовлення / Петро Дудик // Дивослово. – 2003. – №4. – С. 19 – 20».
2. Навести приклади найбільш поширених порушень правильної літературної вимови у побутовому спілкуванні, з'ясувати причини їх виникнення.
3. Виконати практичні вправи 75, 80, 87 (усно) з посібника «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоенія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань».

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоенія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Дудик П. Наголошення слів і культура мовлення / Петро Дудик // Дивослово. – 2003. – №4. – С. 19 – 20
4. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоенія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
6. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
7. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
8. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоенія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фащенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.

Тема 8. Графіка

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати доповідь на тему «Короткі відомості з історії української графіки. Історичні типи письма».
2. Виконати практичні вправи 90, 97, 99 з посібника «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань».

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
7. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фашенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.

Тема 9. Орфографія

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати доповідь на тему: «Правописні проблеми кінця ХХ – початку ХХІ ст.».
2. Підібрати і проаналізувати по 5 прикладів правильного вживання слів, яке ґрунтується на різних принципах орфографії.
3. Виконати практичні вправи 105, 108 з посібника «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань».

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
7. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фащенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.

Державний вищий навчальний заклад
„Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Кафедра філології Коломийського інституту

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СПЕЦКУРС
“ОСНОВИ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ”**

напрямок підготовки 6.020303 – Філологія (Українська мова і література)
інститут Коломийський

Розробник
кандидат філологічних наук,
доц. Ковальчук М.П.

Коломия – 2013 рік

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

III курс

<i>VI семестр</i>		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Змістовий модуль 1.</i> <i>Сутність комунікативної лінгвістики як науки і навчальної дисципліни.</i>	6
1	Дискурс як процес організації мовного коду в спілкуванні <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
2	Текст як результат та одиниця комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
3	Експліцитна та імпліцитна інформація в мовленнєвих актах <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
	<i>Змістовий модуль 2.</i> <i>Природа, компоненти комунікативної лінгвістики.</i>	12
4	Стиль спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
5	Усне і писемне спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
6	Функціональний стиль мовлення <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
7	Етикет мовленнєвого спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
8	Тональність та атмосфера мовленнєвого спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
9	Комунікативні девіації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
	<i>Змістовий модуль 3.</i> <i>Характеристика форм мовного спілкування.</i>	6
10	Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
11	Аспекти мовного коду в між культурній комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2

12	Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
	Змістовий модуль 4. <i>Характеристика складових компонентів мовного спілкування</i>	6
13	Невербальні особливості між культурної комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
14	Комунікативний паспорт учасників спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
15	Комплексний комунікативний аналіз та його складові <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
	Разом	30

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

IV курс

<i>VII семестр</i>		
№ з/П	Назва теми	Кількість годин
	<i>Змістовий модуль 1.</i> <i>Сутність комунікативної лінгвістики як науки і навчальної дисципліни.</i>	10
1	Дискурс як процес організації мовного коду в спілкуванні <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
2	Текст як результат та одиниця комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
3	Експліцитна та імпліцитна інформація в мовленнєвих актах <i>Підготовка доповіді за темою</i>	4
	<i>Змістовий модуль 2.</i> <i>Природа, компоненти комунікативної лінгвістики.</i>	10
4	Стиль спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
5	Усне і писемне спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
6	Функціональний стиль мовлення <i>Підготовка доповіді за темою</i>	1
7	Етикет мовленнєвого спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
8	Тональність та атмосфера мовленнєвого спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	1
9	Комунікативні девіації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
	<i>Змістовий модуль 3.</i> <i>Характеристика форм мовного спілкування.</i>	10
10	Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
11	Аспекти мовного коду в між культурній комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3

12	Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету <i>Підготовка доповіді за темою</i>	4
	Змістовий модуль 4. <i>Характеристика складових компонентів мовного спілкування</i>	10
13	Невербальні особливості між культурної комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	4
14	Комунікативний паспорт учасників спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
15	Комплексний комунікативний аналіз та його складові <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
	Разом	40

ТЕМИ ЗАЛІКОВИХ РОБІТ З КУРСУ “КОМУНІКАТИВНА ЛІНГВІСТИКА”

Тема та рекомендована література	Прізвище та ім'я
1. Процес породження мовлення в концепції Олександра Потебні. Потебня А. А. Мысль и язык. – К.: Синто, 1993. – 192с. Потебня А. А. Слово и миф. – М., 1989. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.17-35. Березин Ф. М. К вопросу о философских основах лингвистической теории А. А. Потебни // Методологические проблемы истории языкознания. – М., 1974. Вільчинський Ю. Олександр Потебня як філософ. – Львів, 1995. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і художній текст. – Ів.-Фр., 1997. – 180с. Наукова спадщина О. Потебні і сучасна філологія: Збірник статей. – К., 1985.	
2. Теорія мовленнєвих актів: концепція Дж. Серля. Минкин Л. М. К теории речевых актов. –К.-Львов, 1997. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – 336с. Серль Дж. Р. Что такое речевой акт? // Новое в зарубежной лингвистике. – 1986. – Вып.17. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов // Там само. Серль Дж. Р. Перевернутое слово // Вопросы философии. – 1992. – №4. Франк Д. Семь грехов прагматики: тезисы о теории речевых актов, анализе речевого общения, лингвистике и риторике // Новое в зарубежной лингвистике. Теория речевых актов. – 1986. – Вып.17.	
3. Принцип кооперації Г.-П. Грайса у спілкуванні. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики. – К., 2004. – С.128-129. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – 336с. Грайс Г. П. Логика и речевое общение // Новое в зарубежной лингвистике. – 1985. – Вып.16. Лингвистическая прагматика.	
4. Концепція комунікації Дж. Лічча: принцип ввічливості. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики. – К., 2004. – С.130-132. Гнатюк Л. Прагматичний аспект ввічливості // Українознавчі студії. – №4-5. – Ів.-Фр., 2002-2003. – С.294-302. Leech G. N. Principles of Pragmatics. – LA, 1983. – 250p. www.cmich.edu www.linguist.edu	
5. Основні закони та тенденції розвитку сучасної комунікації. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики. – К., 2004. – С.37-47. Болотнова Н. С. Коммуникативные универсалии и их лексическое воплощение // Филологические науки. – 1992. – №4. Вацлавик П. та ін. Прагматика человеческих коммуникаций. – М., 2000. Гарнер А., Пиз. А. Язык разговора. – М., 2000. – 224с. Гордон Д., Лакофф Дж. Постулаты речевого общения // Новое в зарубежной лингвистике. – 1985. – Вып.XVI. Межличностное общение: Хрестоматия. – СПб., 2001.	
6. Моделі комунікації: моделі К. Бюлера та Р. Якобсона. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики. – К., 2004. – С.47-51. Зайцева В. А. Шифтеры Якобсона и речевые акты // Роман Якобсон. Тексты, документы, исследования. – М., 1999. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – С.124-131. Якобсон Р. О. Разработка целевой модели языка в европейской лингвистике между двумя войнами // Новое в лингвистике. – Вып.4. – М., 1965.	
7. Моделі комунікації: інформаційно-технічні моделі (У.Вівер, К.Шенон, У.Еко). Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики. – К., 2004. – С.47-51. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – С.131-133. Общение. Текст. Высказывание. – М.: Наука, 1989. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. – К., 1996. Еко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию. – М.: Петрополис, 1998.	
8. Моделі комунікації: семіотичні моделі тексту, дискурсу (А.Греймас, Ж.Курте,	

Ю.Лотман, О.Шингарьова). Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики. – К., 2004. – С.47-51. Греймас А. Ж., Курте Ж. Семиотика. Объяснительный словарь теории языка // Семиотика. – М.: Радуга, 1983. Лотман Ю. М. Избранные статьи: В 3-х т. – Таллинн: Александра, 1992. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – С.136-139. Сусов И. П. Семиотика и лингвистическая прагматика // Язык, дискурс и личность. – Тверь, 1990. Шингарева Е. А. Семиотические основы лингвистической информатики. – Л., 1987.	
9. Динамічне у мові: поворот до мовної динаміки як передумова становлення прагмалінгвістики та комунікативної лінгвістики. Кубрякова Е. С. Динамическое представление синхронной системы языка // Гипотеза в современной лингвистике. – М.: Наука, 1980. – С.217-259. Паршин П. Б. Теоретические перевороты и методологический мятеж в лингвистике XX века // Вопросы языкознания. – 1996. – №2. Постовалова В. И. Язык как деятельность. – М.: Наука, 1982. Человеческий фактор в языке: Язык и порождение речи. – М.: Наука, 1991. Шевченко И. С. Историческая динамика прагматики предложения. – Харьков: Константа, 1998. Языковая деятельность в аспекте лингвистической прагматики. – М.: ИНИОН, 1984. Язык и наука конца XX века. – М., 1995.	
10. Невербальні засоби комунікації. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики. – К., 2004. – С.58-66. Зайцева Г. Л., Фрумкина Р. М. Психолингвистические аспекты жестового языка // Дефектология. – 1981. – №1.	
11. Адресат у процесах комунікації: функції, типологія. Арутюнова Н. Д. Фактор адресата // Известия АН СССР. Серия лит. и яз. – 1981. – №4. Винокур Т. Г. Говорящий и слушающий. Варианты речевого поведения. – М., 1993. Воробьева О. П. Текстовые категории и фактор адресата. – К., 1993. Григораш М. Адресат в інтеракціях діалогу // Вісник Прикарпатського ун.-ту. Філологія. – Ів.-Фр., 2003. – Вип.8. – С.120-124. Кларк Г. Г., Карлсон Т. Б. Слушающие и речевой акт // Новое в зарубежной лингвистике. Теория речевых актов. – 1986. – Вып.17. Славгородская Л. В. О функции адресата в научной прозе // Лингвостилистические особенности научного текста. – М.: Наука, 1981. Труфанова И. В. Образ слушающего в языке // Филологические науки. – 1997. – №2.	
12. Интертекст як компонент комунікації. Вежбицкая А. Метатекст в тексте // Новое в зарубежной лингвистике. – 1978. – Вып.8. Смирнов И. П. Порождение интертекста. – СПб, 1995. Фатеева Н. А. Интертекстуальность и ее функции в художественном дискурсе // Известия РАН. Серия лит. и яз. – Т.56. – 1997. – №5.	
13. Імпліцитна інформація в процесах комунікації. Бацевич Ф. С. Співвідношення типів смислової імпліцитності в мові // Мовознавство. – 1993. – №1. Багдасарян В. Х. Проблема имплицитного. – Ереван, 1983. Федосюк М. О. Неявные способы передачи информации в тексте. – М.: Наука, 1988.	
14. Типологія комунікативних девіацій Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной девіатології. – Львів, 2000. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
15. Діалог: ролі та інтенції мовців у діалозі. Винокур Т. Г. Говорящий и слушающий. Варианты речевого поведения. – М., 1993. Гафт Р. И. Диалогические реакции как отражение восприятия речевого акта // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Романов А. А. Коммуникативная инициатива говорящего в диалоге // Текст как структура. – М., 1992. Романов А. А. Системный анализ регулятивных средств диалогического общения: Дис. ... докт. филол. наук. – М., 1990.	

16. Текст як комунікативне ціле: історія становлення поглядів та сучасна інтерпретація. Каменская О. Л. Текст и коммуникация. – М.: Наука, 1990. Колегаева И. Текст как единица научной и художественной коммуникации. – Одесса, 1991. Мороховский А. Н. К проблеме текста и его категорий // Текст и его категориальные признаки. – К., 1989. Новиков Л. А. О некоторых вопросах лингвистического изучения художественного текста // Русский язык в школе. – 1980. – №4. Проблемы лингвистики текста // Филологические науки. – 1992. – №4. Радзівська Т. В. Текст як засіб комунікації. – К., 1993. Ревуцкий О. И. Анализ художественного текста как коммуникативно обусловленного связного целого. – Минск, 1998.	
17. Іронія як різновид комунікативної взаємодії. Андрієнко Т. П. Иронические речевые акты в сатирическом романе // Вісник Харків. держ. ун-ту. Ром.-герм. філологія. – 1999. – №435. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. – К., 1989.	
20. Конотативне насичення комунікативних процесів. Гладь С. В. Эмотивность художественного текста: семантико-когнитивный аспект: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – К., 2000. Пелевина Н. Ф. Коннотация и контекст // Вопросы семантики. – Калининград. – 1983.	
19. Підтекст та контекст як комунікативні категорії. Богданов В. В. Семантика текста и контекст // Номинация и контекст. – Кемерово, 1985. Брудный А. А. Подтекст и элементы внетекстовых знаковых структур // Смысловое восприятие речевого сообщения в условиях массовой коммуникации. – М., 1976. Димитрова С. Текст и подтекст. – София, 1984. Кочерган М. П. Слово і контекст. – Львів, 1980. Пелевина Н. Ф. Коннотация и контекст // Вопросы семантики. – Калининград. – 1983.	
20. Гендерні аспекти спілкування. Богданов В. В. Речевое общение. Прагматические и семантические аспекты. – Л.: Наука, 1990. Добрович А. Б. Ролевая модель межличностного общения // Труды по искусственному интеллекту. – Тарту, 1984. – Вып.688. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). – К., 1999.	
21. Етикет мовленнєвого спілкування. Бабич Н. Д. Основы культуры молвлення. – Львів, 1990. Винокур Г. О. Культура языка: Очерки лингвистической технологии. – М., 1995. Гольдин В. Е. Речь и этикет. – М., 1983.	
22. Комунікативні девіації, пов'язані з мовленнєвими жанрами та мовленнєвими актами. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.138-154. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
23. Комунікативні девіації, спричинені тональністю спілкування. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.240-246. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
24. Комунікативні девіації як спосіб досягнення гумористичного ефекту в усмішках Остапа Вишні. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.138-164 та ін. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. – К., 1989. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
25. Тоталітарний політичний дискурс: комунікативний аналіз. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.164-175.	

Серио П. Русский язык и анализ советского политического дискурса: анализ номинализаций // Квадратура смысла. Французская школа анализа дискурса. – М., 1999. Серио П. О языке власти: критический анализ // Философия языка: в границах и вне границ. – Харьков. – Вып.1. – 1993.	
26. Мова реклами: засоби досягнення комунікативних цілей.	
27. Комунікативні девіації в драмі М. Куліша “Мина Мазайло”. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. – К., 1989. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
28. Комунікативна специфіка сакрального дискурсу.	
29. Національно-культурна специфіка спілкування: комунікація народів Сходу. Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. – 1995. – №1. Баронин А. С. Этническая психология. – К.: Тандем, 2000. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М., 2000.	
30. Національно-культурна специфіка спілкування: комунікація європейців. Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. – 1995. – №1. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М., 2000.	
31. Національно-культурна специфіка спілкування: комунікація американців. Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. – 1995. – №1. Баронин А. С. Этническая психология. – К.: Тандем, 2000. Болехова Л. И. Архетипические словесные образы в современной американской поэзии // Вісник Київ. держ. лінгв. ун-ту. Філологія. – 1999. – Т.2. – №2. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М., 2000.	
32. “Комунікативний паспорт” українця та росіянина: порівняльний аналіз Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. – 1995. – №1. Баронин А. С. Этническая психология. – К.: Тандем, 2000. Караулов Ю. М. Русский язык и языковая личность. – М.: Наука, 1987.	
33. Соціальні аспекти комунікації: типологія соціальних ролей. Белл Р. Социолингвистика. – М.: Прогресс, 1980. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Добрович А. Б. Ролевая модель межличностного общения // Труды по искусственному интеллекту. – Тарту, 1984. – Вып.688. Звегинцев В. А. Социальное и лингвистическое в социолингвистике // Известия АН СССР. Серия лит. и яз. – 1982. – №3. Соционика, ментология и психология личности. – К., 1996. – №1, 2, 3, 4.	
34. Проблеми сприйняття мовлення та культура слухання. Богданов В. В. Речевое общение. Прагматические и семантические аспекты. – Л.: Наука, 1990. Богин Г. И. Субстанциональная сторона понимания текста. – Тверь, 1993. Брудный А. А. Понимание как философская и психологическая проблема // Вопросы философии. – 1975. – №10. Брудный А. А. Психологическая герменевтика. – М., 1998. Васильев С. А. Синтез смысла при создании и понимании текста. – К.: Наук. думка, 1988. Гончаренко В. В., Шингарева Е. А. Фреймы для распознавания смысла текста. – Кишинев, 1984. Дейк ван Т. А., Кинч В. Стратегии понимания связного текста // Новое в зарубежной лингвистике. – 1988. – Вып.23.	

Смысловое восприятие речевого общения (в условиях массовой коммуникации): Сб. научн. ст. – М.: Наука, 1976.	
35. <i>Словесні символи: проблема комунікативної інтерпретації.</i> Кононенко В. І. Мова. Культура. Стиль. – Ів.-Фр., 2002. Кононенко В. І. Символи української мови. – Івано-Франківськ: Плай, 1996. Лосев А. Ф. Знак. Символ. Миф. – М., 1982.	
36. <i>Етнічно-регіональний мовленнєвий етикет галичан.</i> Баронин А. С. Этническая психология. – К.: Тандем, 2000. Бондарко А. В. К проблеме соотношения универсального и идиоэтнического аспектов семантики // Вопросы языкознания. – 1992. – №3. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Кононенко В. І. Мова. Культура. Стиль. – Ів.-Фр., 2002.	
37. <i>Комунікативні універсалії в міжкультурній комунікації.</i> Болотнова Н. С. Коммуникативные универсалии и их лексическое воплощение // Филологические науки. – 1992. – №4. Бондарко А. В. К проблеме соотношения универсального и идиоэтнического аспектов семантики // Вопросы языкознания. – 1992. – №3. Вежицкая А. Семантические универсалии и описание языков / А. Д. Шмелев (пер. с англ.). – М.: Языки русской культуры, 1999. – 780 с. Карабан В. И. Речевые универсалии и универсальность сложных речевых актов // Вестник Киев. ун-та. Серия ром. и герм. филол. – 1990. – Вып.24. Федик О. Мова як духовний адекват світу (дійності). – Львів: Місіонер, 2000. – 300 с.	

Рекомендована література

Базова

1. Атаян Э.Р. Коммуникация и раскрытие потенций языкового знака / Э.Р.Атаян. – Ереван, 1981.
2. Бабич Н.Д. Основы культуры мовлення / Н.Д.Бабич. – Львів, 1990.
3. Бацевич Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики / Ф.С.Бацевич. – Львів, 2003.
4. Каменская О.Л. Текст и коммуникация / О.Л.Каменская. – М., 1990.
5. Леонтьев А.А. Психология общения. / А.А.Леонтьев. – М., 1999.
6. Макаров М.Л. Основы теории дискурса / М.Л.Макаров. – М., 2003
7. Почепцов Г.К. Теория коммуникации / Г.К.Почепцов. – М., 2001.
8. Радзієвська Т.В. Текст як засіб комунікації / Т.В.Радзієвська. – К., 1993.
9. Селіванова О.О. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О.О.Селіванова. – К., 1999.
- 10.Соколов А.В. Общая теория социальной коммуникации: Учебное пособие / А.В.Соколов. – СПб., 2002.
- 11.Українська мова: Енциклопедія. – К., 2004.
- 12.Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник / І.Б.Штерн. – К., 1998.

Допоміжна

1. Баранов А.Г. Функционально-прагматическая концепция текста А.Г.Баранов. – Ростов-на-Дону, 1993.
2. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / А.Вежбицкая. – М.,1996.
3. Горелов И.Н. Вопросы теории речевой деятельности / И.Н.Горелов. – Таллинн, 1987.
4. Городецкий Б.Ю. От лингвистики текста – к лингвистике общения / Б.Ю.Городецкий // Язык и социальное познание. – М.1990.
5. Носенко Э.Л.Эмоциональное состояние и текст / Э.Л.Носенко. – К, 1981.
6. Падучева Е.В. Высказывание и его соотношение с действительностью / Е.В.Падучева. – М., 1985.
7. Синельникова Л.Н. Введение в лингвистическую гендрологию / Л.Н.Синельникова, Г.Ю.Богданович. – Симферополь, 2001.
8. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики / Ю.С.Степанов. – М, 1975.

Державний вищий навчальний заклад
„Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Кафедра філології Коломийського інституту

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СПЕЦКУРС
«ПЕРЕХІДНІ ЯВИЩА
В СИСТЕМІ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ»**

напрямок підготовки 6.020303 – Філологія (Українська мова і література)
інститут Коломийський

Розробник
кандидат філологічних наук,
доц. Ковальчук М.П.

Коломия – 2013 рік

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

IV курс

<i>VII семестр</i>		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Змістовий модуль 1.</i> <i>Недиференційовані типи зв'язку в складному реченні. Складні речення з єднально-означальною семантикою.</i>	12
1	Проблема визначення перехідних мовних явищ у складному реченні <i>Підготовка доповіді за темою</i>	4
2	Розмежування недиференційованих типів зв'язку в складних реченнях <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
3	Єднально-означальні речення з особовим займенником-антецедентом в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	2
4	Єднально-означальні речення з вказівним займенником-антецедентом в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	2
5	Єднально-означальні речення з імпліцитним займенником-антецедентом в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	1
	<i>Змістовий модуль 2.</i> <i>Складні речення з відносно-репродуктивною семантикою</i>	5
6	Відносно-репродуктивні речення із співвідносним займенником-суб'єктом дії в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	2
7	Відносно-репродуктивні речення із співвідносним займенником-об'єктом дії в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	1
8	Відносно-репродуктивні речення із співвідсною адвербіальною синтаксею в українській художній	1

	літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	
9	Відносно-репродуктивні речення з імпліцитним співвідносним елементом в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	1
	Змістовий модуль 3 <i>Складні речення з пояснювальною семантикою.</i> <i>Придієслівні пояснювальні речення</i>	5
10	Складні речення з пояснювальною семантикою в сучасній українській мові. <i>Підготовка доповіді за темою</i>	1
11	Речення з поясненням дії опорного предиката в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	2
12	Речення з поясненням ознаки дії опорного предиката в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	2
	Змістовий модуль 4 <i>Приіменні пояснювальні речення</i>	6
13	Речення з поясненням іменної частини присудка препозитивного компонента в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	2
14	Речення з поясненням формального суб'єкта дії препозитивного предиката в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	2
15	Речення з поясненням об'єкта дії препозитивного предиката в українській художній літературі та публіцистиці. <i>Підбір та аналіз складних речень</i>	2
	Разом	28

Рекомендована література

Базова

1. Бабайцева В. В. Явления переходности в грамматике русского языка. – М.: Дрофа, 2000. – 640 с.
2. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. – М.: Изд.-во иностр. лит., 1955. – 416 с.
3. Барчук В. М. Складні безсполучникові речення староукраїнської мови: Автореф. дис... канд. філол. наук за спец. 10.02.01 – українська мова. – Івано-Франківськ, 1996. – 24с.
4. Бевзенко С. П. Структура складного речення в українській мові. – К.: Наук. думка, 1987. – 79 с.
5. Борковский В. И. Сравнительно-исторический синтаксис восточно-славянских языков. Бессоюзные предложения, сопоставляемые со сложноподчиненными. – М.: Наука, 1972. – 157 с.
6. Вихованець І.Р. Граматика української мови: Синтаксис. – К.: Либідь, 1993. – 368 с.
7. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. – К.: Наук. думка, 1992. – 224 с.
8. Грамматика современного русского литературного языка / Отв. ред. Н.Ю. Шведова. – М.: Наука, 1970. – 767 с.
9. Грищенко А. П. Складносурядні речення в сучасній українській літературній мові. – К.: Наук. думка, 1969. – 154 с.
10. Дорошенко С. І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. – Харків, 1980. – 152 с.
11. Історія української мови. Синтаксис. – К.: Наук. думка, 1983. – 504 с.
12. Ковальчук М.П. Складні речення з недиференційованим типом зв'язку із значенням пояснення у староукраїнській мові // Актуальні проблеми мовознавства і літературознавства: Зб. наук. пр. – Ужгород, 2005. – С. 368 – 386.
13. Потєбня А.А. Из записок по русской грамматике. – М.: Просвещение, 1958. – Т. 1 – 2. – 536 с.
14. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. – К.: Вища шк., 1994. – 670 с.
15. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За ред. І.К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1972. – 515 с.

Допоміжна

1. Тишківська Н.Я. Синкретичні складні речення // Вісник Прикарпатського ун-ту. Філологія. Вип. VIII. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – С. 154 – 157.
2. Ткаченко О.Б. З історії польських з'ясувальних сполучників (з'ясувальні сполучники *iz, ze, ize*) // Слов'янське мовознавство. Зб. статей. – 1958. – Вип. 2. – С. 196 – 222.
3. Ткачук В. Категорія суб'єктивної модальності. – Тернопіль, 2003. – 238с.

4. Українська мова: енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія, 2000. – 752 с.
5. Уханов Г.П. Пояснительная связь в ее отношении к сочинению и подчинению // Исследования по славянской филологии: Сб. ст. – М.: Изд.-во Моск. ун-та, 1974. – С. 336 – 342.
6. Хамзина Г.К. Об одном типе бессоюзного сложного предложения (К вопросу о пояснительной связи) // Вопросы синтаксиса русского языка: Сб. ст. – Ростов-на-Дону, 1971. – С. 185 – 193.
7. Чейф У.Л. Значение и структура языка. – М.: Прогресс, 1975. – 432 с.
8. Чередниченко І.Г. До історії розвитку конструкцій з відносно-узгоджувальним підпорядкуванням підрядних присубстантивних у східнослов'янських мовах // Славістичний зб. – К.: Вид.-во АН УРСР, 1963. – С. 5 – 22.
9. Ширяев Е.Н. Дифференциация сочинительных и подчинительных союзов на синтаксической основе // Вопросы языкознания. – 1980. – №2. – С. 49 – 54.
10. Шитик Л.В. Синкретичні об'єктно-обставинні відношення та засоби їх вираження в сучасній українській мові: Автореф. дис... канд. філол. наук за спец. 10.02.01 – українська мова. – К, 1996. – 23 с.
11. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. – К.: Академія, 2004. – 408с.
12. Шульжук К.Ф. Складні багатокомпонентні речення в сучасній українській мові. – К.: Вища шк., 1986. – 183 с.

Інформаційні ресурси

1. www.mova.info
2. www.novamova.com.ua
3. www.r2u.org.ua

Державний вищий навчальний заклад
„Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Кафедра філології Коломийського інституту

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА З ПРАКТИКУМОМ.

спеціальність 7.01010201 – Початкова освіта
(спеціалізації: практична психологія, англійська мова, дошкільна
освіта)

інститут Коломийський

Розробник
кандидат філологічних наук,
доц. Ковальчук М.П.

ТЕМА 1. Складне речення. Складносурядні речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Складне речення, характер зв'язку між його частинами. Складні сполучникові та безсполучникові речення.
2. Поняття про складносурядні речення.
3. Структурно-семантичні ознаки складносурядних речень, засоби поєднання їх частин.
4. Смыслові відношення між предикативними частинами складносурядних речень.
5. Складносурядні речення відкритої та закритої структури.
6. Розділові знаки у складносурядних реченнях.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Виконати вправи 66, 67, 68, 69, 70, 71.

Виконати письмово синтаксичний розбір 5 складносурядних речень, вибраних із публіцистичного тексту (текст вирізати з газети і вклеїти у зошит), за схемою.

Ключові поняття: складне речення, елементарне складне речення, багатоконпонентне складне речення (складна синтаксична конструкція), сполучникове та безсполучникове складне речення, складносурядне речення, складносурядне речення відкритої структури, складносурядне речення закритої структури, сурядні сполучники, смыслові відношення (єднальні, протиставні, зіставні, розділові, приєднувальні, градаційні).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Виписати з тлумачного словника п'ять багатозначних слів, ввести їх з різними значеннями у речення.
2. Знайти й виписати з художньої літератури або періодичної преси складносурядні речення з різними типами смыслових відношень між частинами.
3. Зробити частковий синтаксичний аналіз виписаних складносурядних речень.

Питання для самоперевірки

1. Вказати основні граматичні ознаки складного речення.
2. Які є засоби поєднання предикативних частин у складному реченні?
3. Що таке складносурядні речення і які їх граматичні ознаки?
4. Які є засоби поєднання предикативних частин у складносурядному реченні і смыслові відношення між ними?
5. Вказати основні правила вживання розділових знаків у складносурядних реченнях.

Література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
2. Бевзенко С.П. Структура складного речення в українській мові / С.П. Бевзенко. – К: Вид-во Київського держ. пед. ун-ту, 1987. – 79 с. Герман К.Ф. Структурно-семантичний аналіз складносурядних речень сучасної української літературної мови / К.Ф. Герман. – Чернівці, 1973. – 53 с.
3. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
4. Глушкова Г. Складносурядні речення фразеологізованої структури / Г. Глушкова // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. Вип. 6. – Донецьк: ДонДУ, 2000. – С. 11-17.

5. Грищенко А.П. Складносурядні речення в сучасній українській мові / А.П. Грищенко. – К.: Наукова думка, 1969. – 155 с.
6. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
7. Дякова Т. Семантичні типи протиставних відношень у складних реченнях зі сполучниками *але, проте, однак* (на матеріалі текстів науково-технічних періодичних видань) / Т. Дякова // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. Вип. 11. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – Ч. 1. – С. – 129-135.
8. Жайворонок В.В. Приєднувальні конструкції у структурі складного речення / В.В. Жайворонок // Мовознавство. – 1975. – № 5. – С. 67-74.
9. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
10. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
11. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / Б.М. Кулик. – К.: Радянська школа, 1965. – Ч. 2. – С. 5-20.
12. Лаврінець О. “Спільні слова” у складносурядному реченні / О. Лаврінець // Дивослово. – 2002. – № 2. – С. 21-23.
13. Мірченко М. Категорія сурядності / М. Мірченко // Українська мова. – 2002. – № 4. – С.80-90.
14. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.
15. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
16. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
17. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
18. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.
19. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
20. Шульжук К.Ф. Аспекти дослідження складного речення // Сучасна філологія. Проблеми, пошуки, знахідки / К.Ф. Шульжук. – Рівне, 2005. – Вип. 3. – С. 40-44.
21. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
22. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.

ТЕМА 2. Складнопірядні речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Поняття про складнопірядні речення.
2. Засоби поєднання предикативних частин у складнопірядних реченнях. Підрядні сполучники та сполучні слова.
3. Структурно-семантична класифікація складнопірядних речень.
4. Складнопірядні речення нерозчленованої структури.
5. Складнопірядні речення розчленованої структури.
6. Розділові знаки у складнопірядних реченнях.

Форми роботи: усні відповіді студентів, доповнення, захист рефератів, письмові завдання.

Ключові поняття: складнопірядне речення, головна частина, пірядна частина, складнопірядне речення нерозчленованої структури, складнопірядне речення розчленованої структури, смислові відношення (означальні, з'ясувальні, умови, причини, мети, часу, місця, допустові, способу дії, наслідкові, супровідні).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Утворити п'ять елементарних складнопірядних речень (два нерозчленованої структури, три – розчленованої), у яких головні частини – прості односкладні речення різних типів.
2. Зробити повний синтаксичний аналіз утворених складнопірядних речень.

Питання для самоперевірки

1. Що таке сполучникові складнопірядні речення і які їх основні граматичні ознаки?
2. Які є основні засоби зв'язку між частинами складнопірядного речення?
3. За якими ознаками класифікують складнопірядні речення і на які групи та різновиди їх поділяють?
4. Вказати структурно-семантичні ознаки складнопірядних речень нерозчленованої структури.
5. Які семантико-синтаксичні відношення реалізуються у складнопірядних реченнях нерозчленованої структури?
6. Вказати структурно-семантичні ознаки складнопірядних речень розчленованої структури.
7. Які семантико-синтаксичні відношення реалізуються у складнопірядних реченнях розчленованої структури?
8. Пояснити основні правила вживання розділових знаків у складнопірядних реченнях.

Література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
3. Вихованець І.Р. Проблема класифікації складнопірядних речень / І.Р. Вихованець // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. Вип. 6. – Донецьк: ДонНУ, 2000. – С. 8-11.
4. Городенська К. Сполучникова спеціалізована і транспозиційна реалізація семантико-синтаксичних відношень у складнопірядних реченнях / К. Городенська //

Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Вип. 321-322. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2007. – С. 73-78.

5. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.

6. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.

7. Заборна М.С. Порівняльні конструкції в системі складнопідрядного речення української мови / М.С. Заборна. – Тернопіль, 2001. – 65 с.

8. Зарицька В.Г. Проблеми типології складнопідрядних конструкцій з просторовими відношеннями: структурно-семантичний аспект / В.Г. Зарицька // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії: Зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 13. – Рівне, 2005. – С. 46-49.

9. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.

10. Ковальчук М.П. Складні речення з відносно-репродуктивною семантикою зі співвідносним займенником у староукраїнській мові / М.П. Ковальчук // Волинь – Житомирщина: Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. Вип. 22 (I). – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – 83-92.

11. Наливайко Ю. Співвідношення означально-обставинного синкретизму членів речення і підрядних частин / Ю. Наливайко // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. Вип. 10. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – С. 53-58.

12. Семенюченко М.Л. Розмежування часових і умовних підрядних речень / М.Л. Семенюченко // Українська мова і література в школі. – 1973. – № 2. – С. 34-37.

13. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.

14. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.

15. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.

16. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.

17. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.

18. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.

19. Чередниченко І.Г. Складнопідрядні речення в сучасній українській мові // І.Г. Чередниченко. – Чернівці, 2009. – 136 с.

20. Шитик Л. Перехідні конструкції сурядно-підрядного типу в українській мові / Л. Шитик // Мовознавчий вісник: Зб. наук. пр. / МОН України. Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького; Відп. ред. Г.І. Мартинова. – Черкаси, 2008. – Вип. 6. – С. 49-59.

21. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.

22. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.

ТЕМА 3. Безсполучникові складні речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Поняття про складні безсполучникові речення.
2. Засоби синтаксичного зв'язку між предикативними частинами складних безсполучникових речень. Типи інтонації.
3. Граматична класифікація безсполучникових речень.
4. Структурно-семантичні особливості безсполучникових речень з однотипними частинами.
5. Структурно-семантичні особливості безсполучникових речень з різнотипними частинами.
6. Вживання розділових знаків у безсполучникових реченнях.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Виконати вправи 82 (1-15 речення), 83 (1-10 речення), 84 (1-14 речення).

Написати твір на тему „Моя батьківщина”, використавши 4 безсполучникові речення.

Ключові поняття: безсполучникове речення, безсполучникове речення з однотипними частинами, безсполучникове речення з різнотипними частинами, типи інтонації у безсполучникових реченнях (перелічувальна, зіставно-протиставна, зумовленості, з'ясувальна), семантико-синтаксичні відношення між частинами безсполучникового речення.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Написати твір-мініатюру про весну, використавши у структурі тексту безсполучникові складні речення, виписати їх, зробити частковий синтаксичний аналіз.

Питання для самоперевірки

1. Що таке складні безсполучникові речення і які їх основні граматичні ознаки?
2. За допомогою мовних яких засобів поєднуються предикативні частини безсполучникових складних речень?
3. На які структурно-семантичні групи поділяють складні безсполучникові речення?
4. Охарактеризувати граматичні ознаки складних безсполучникових речень з однотипними частинами.
5. Які типи смислових відношень реалізуються в безсполучникових реченнях з однотипними частинами?
6. Охарактеризувати граматичні ознаки складних безсполучникових речень з різнотипними частинами.
7. Які типи смислових відношень реалізуються в безсполучникових реченнях з різнотипними частинами?
8. Які основні правила вживання розділових знаків між частинами складних безсполучникових речень?

Література

1. Барчук В.М. Складні безсполучникові речення в староукраїнській мові: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Володимир Михайлович Барчук. – Івано-Франківськ, 1996. – 24 с.
2. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.

3. Бронська А.А. Про синтаксичні відношення у безсполучникових складних реченнях / А.А. Бронська // Мовознавство. – 1973. – № 6. – С. 55-63.
4. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
5. Гуйванюк Н.В., Кардащук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардащук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
6. Дорошенко С.І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. – Харків, 1980. – 152 с.
7. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
8. Кадомцева Л.О. Інтонація як засіб граматичної оформленості безсполучникових речень // Синтаксична будова української мови. – К.: Наукова думка, 1968. – С. 26-35.
9. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
10. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / Б.М. Кулик. – К.: Радянська школа, 1965. – Ч. 2. – С. 5-20.
11. Пац Л. Недиференційований синтаксичний зв'язок у складному безсполучниковому реченні / Л. Пац // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. Вип. 11. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – Ч. I. – С. 221-227.
12. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.
13. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
14. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
15. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
16. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.
17. Слободинська Т.С. Таксисні функції складних безсполучникових речень в українській мові / Т.С. Слободинська // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови. Випуск 1. – К., 2005. – С. 93-99.
18. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
19. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
20. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.

ТЕМА 4. Складні багатокомпонентні речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Поняття про складні синтаксичні конструкції.
2. Структурно-семантична класифікація складних синтаксичних конструкцій.
3. Складні багатокомпонентні речення з одним видом зв'язку.
4. Складні багатокомпонентні речення з різними видами зв'язку.
5. Вживання розділових знаків між предикативними частинами складних багатокомпонентних речень.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Дібрати самостійно з художнього тексту 5 складних багатокомпонентних речень, проаналізувати за відповідною схемою.
2. Виконати вправи 86, 87, 88.

Ключові поняття: складне багатокомпонентне речення з одним видом зв'язку, складне багатокомпонентне сполучникове складносурядне речення, складне багатокомпонентне сполучникове складнопідрядне речення, однорідна підрядність, неоднорідна підрядність, послідовна підрядність, підрядність змішаного типу, складне багатокомпонентне безсполучникове речення, складне багатокомпонентне речення з різними видами зв'язку, складна синтаксична конструкція з різними видами зв'язку, складна синтаксична конструкція з безсполучниковим та сполучниковим сурядним зв'язком, складна синтаксична конструкція з безсполучниковим та сполучниковим підрядним зв'язком, складна синтаксична конструкція зі сполучниковим сурядним і підрядним зв'язком, складна синтаксична конструкція з безсполучниковим та сполучниковим сурядним і підрядним зв'язком.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виписати з художньої літератури шість складних багатокомпонентних речень з (три з одним видом зв'язку, три з різними видами зв'язку). Виконати повний синтаксичний аналіз цих конструкцій.

Скласти зв'язний текст-опис природи взимку, використавши у структурі складні багатокомпонентні речення з різними типами синтаксичного зв'язку.

Питання для самоперевірки

1. Що таке складне багатокомпонентне речення і які його граматичні ознаки?
2. Як поєднуються предикативні частини складного багатокомпонентного речення з одним видом зв'язку?
3. Які є структурно-семантичні типи складного багатокомпонентного речення з одним видом зв'язку?
4. Як поєднуються предикативні частини складного багатокомпонентного речення з різними видами зв'язку?
5. Які є структурно-семантичні типи складного багатокомпонентного речення з різними видами зв'язку?
6. Які є основні правила вживання розділових знаків у складних багатокомпонентних речень?

Література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
1. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.

2. Гуйванюк Н.В., Кардащук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардащук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
3. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення. Теоретично-практичний блок / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2003. – 145 с.
4. Давнюк С.В. Вивчення багатокомпонентних сурядно-підрядних речень: формально-граматичний аспект / С.В. Давнюк // Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії: Зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 11. – Рівне, 2003. – С. 27-31.
5. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
6. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
7. Козицька О. Порядкова залежність послідовності розташування предикативних одиниць у контамінованих складнопідрядних багатокомпонентних реченнях / О. Козицька // Українська мова. – 2005. – № 3. – С. 54-62
8. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / Б.М. Кулик. – К.: Радянська школа, 1965. – Ч. 2. – С. 5-20.
9. Омельчук С. Формування навичок стилістичного аналізу складних синтаксичних конструкцій / С. Омельчук // Диво слово. – 2001. – № 5. – С. 33-34.
10. Пархонюк Л.М. Синтаксичний розбір складного речення (багатокомпонентні конструкції): Посібник для вчителів та студентів філологічних спеціальностей / Л.М. Пархонюк. – Тернопіль, 1998. – 120 с.
11. Ричагівська Ю. Особливості складних багатокомпонентних речень на рівні членування / Ю. Ричагівська // Актуальні проблеми філології: Мовознавчі студії: Зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 12. – Рівне, 2004. – С. 14-16.
12. Симулик М.В. Складні речення ускладненого типу в сучасних слов'янських мовах / М.В. Симулик. – Ужгород, 1974. – 80 с.
13. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.
14. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
15. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
16. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
17. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.
18. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
19. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
20. Складні багатокомпонентні речення в українській мові / К.Ф. Шульжук. – К.: Вища школа, 1986. – 183 с.
21. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.

Державний вищий навчальний заклад
„Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Кафедра філології Коломийського інституту

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА.
СИНТАКСИС**

напрямок підготовки 6.020203 – Філологія (українська мова і література)

інститут Коломийський

Розробник
кандидат філологічних наук,
доц. Ковальчук М.П.

Коломия – 2013 рік

ТЕМА 1. Вступ. Словосполучення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Синтаксис як розділ граматики. Загальна характеристика синтаксичних одиниць.
2. Словосполучення як одиниця синтаксису. Лексичні, фразеологічні та синтаксичні словосполучення.
3. Синтаксичні підрядні словосполучення, принципи їх класифікації. Різновиди підрядних словосполучень за морфологічним вираженням головного компонента: іменникові, прикметникові, числівникові, займенникові, дієслівні, прислівникові.
4. Граматичні зв'язки між компонентами підрядних словосполучень: узгодження (повне і неповне), керування (сильне і слабе, прийменникове і безприйменникове), прилягання.
5. Семантико-синтаксичні відношення в підрядних словосполученнях: атрибутивні, об'єктні, обставинні.
6. Прості та складні словосполучення.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Утворити словосполучення, в яких наведені слова виступали б у ролі головного, а також у ролі залежного компонента, з'ясувати тип підрядного зв'язку в них:
ввічливий, рум'яний, виконувати, вчитися, радість, перемога, близько, ліворуч, написаний, переконаний.
3. виправити помилки в побудові речення, вказати причини граматичних помилок:
Він любив і турбувався про молодь. Згідно розпорядження Кабінету Міністрів перша субота місяця – вихідний. Місто Коломия менше Львова. Письменник детально зображує в повісті про те, яких поневірянь зазнав головний герой. Батько веде двох маленьких, гарно зодягнених та блакитнооких дівчаток. Зайшовши в приміщення, йому відразу стало спокійніше. Не тільки він захоплювався спортом, а й музикою.
4. З'ясувати значення слова *багатогранний*, дібрати до нього синоніми, ввести в речення.

Ключові поняття: словосполучення, вільні (синтаксичні) словосполучення, підрядні словосполучення, головне (стрижневе) слово у підрядному словосполученні, дієслівні, іменні та прислівникові словосполучення, узгодження, повне узгодження, неповне узгодження, керування, сильне керування, слабе керування, безпосереднє (безприйменникове) керування, опосередковане (прийменникове) керування, прилягання, прості (бінарні) словосполучення, складні словосполучення.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти зв'язний текст на тему „Мова – душа народу”, використавши такі типи простих речень: розповідні (стверджувальні і заперечні), питальні, спонукальні, окличні, двоскладні, односкладні, поширені і непоширені, повні і неповні.
2. Пояснити розділові знаки в кінці та в середині простого неускладненого речення у написаному Вами тексті.

Питання для самоперевірки

1. Що називають синтаксичним словосполученням?
2. Яка різниця між синтаксичними (вільними) і зв'язаними (фразеологічними і лексичними) словосполученнями?
3. Чим словосполучення відрізняється від слова і від речення?
4. Які словосполучення є синтаксичними підрядними?
5. Які синтаксичні словосполучення є простими, а які – складними?
6. Які виділяють типи підрядних словосполучень за морфологічним вираженням головного слова?

7. У чому особливості таких форм підрядного зв'язку у словосполученні, як узгодження (повне і неповне), керування (сильне і слабе, прийменникове і безприйменникове), прилягання?

8. Які семантико-синтаксичні відношення існують між словами у словосполученні?

Література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
3. Вихованець І.Р. Граматичні вияви керування / І.Р. Вихованець // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. Вип. 2. – Донецьк: ДонНУ, 1996. – С. 9-14.
4. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
5. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
6. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
7. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / Б.М. Кулик. – К.: Радянська школа, 1965. – Ч. 2. – С. 5-20.
8. Ожоган В. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис: навчальний посібник для самостійної роботи / В. Ожоган. – Кіровоград, 2005. – 160 с.
9. Пітель В.І., Пітель В.М. Українська Збірник тестів із синтаксису та пунктуації / В.І. Пітель, В.М. Пітель. – Івано-Франківськ: видавець Кушнір Г.М., 2010. – 248 с.
10. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.
11. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
12. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
13. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
14. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.
15. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
16. Шерех Ю. Нарис сучасної української літературної мови / Ю. Шерех. – Мюнхен: Молоде життя, 1951. – С. 72-80.
17. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
18. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.

ТЕМА 2. Просте неускладнене речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Речення як основна одиниця синтаксису. Речення і судження.
2. Основні ознаки речення: предикативність, модальність, часова піднесеність, граматична організованість, семантико-інформативна й інтонаційна завершеність та ін. Поняття про структурну схему речення.
3. Аспекти вивчення речення: формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний і комунікативний.
5. Типи речень за комунікативним призначенням: розповідні, питальні, спонукальні і бажальні. Стверджувальні і заперечні речення. Окличні та неокличні речення.
6. Структурно-семантичні типи речень: прості і складні, двоскладні й односкладні, непоширені і поширені, повні і неповні, ускладнені і неускладнені.
7. Розділові знаки в кінці речення.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Самостійно підібрати текст (переписати його в зошит), з якого виписати такі типи речень: двоскладні й односкладні, непоширені і поширені, прості і складні, повні і неповні, ускладнені і неускладнені (на прикладі одного речення можна показати кілька його структурних ознак).
2. З'ясувати за словником значення слів: *щемкий, мушля, цнота, харизма, сакраментальний, мізантроп*.
3. Увести в речення два фразеологізми зі словом голова, решту фразем з цим словом виписати в зошит (див., наприклад, „Великий тлумачний словник сучасної української мови”).

Ключові поняття: структурно-семантичні типи речень, розповідне речення, питальне речення, спонукальне речення, бажальне речення, стверджувальне / заперечне речення, стверджувально-заперечне речення, окличне / неокличне речення, двоскладне / односкладне речення, поширене / непоширене речення, повне / неповне речення, ускладнене / неускладнене речення, нечленоване речення, актуальне членування речення, тема, рема.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Виписати з тексту три різні за модальністю, інтонацією і будовою прості неускладнені речення і зробити їх синтаксичний розбір (за схемою аналізу простого речення).
2. Вичленувати з підібраних речень три словосполучення з різними типами підрядного зв'язку і проаналізувати їх.

Питання для самоперевірки

1. Що таке речення?
2. Як співвідноситься речення і судження?
3. Пояснити основні ознаки речення: предикативність, модальність, структурну схему, семантичну та інтонаційну завершеність.
4. За якими ознаками виділяють прості і складні речення?
5. Покласифікувати типи речень за метою висловлювання та інтонацією.
6. Які речення є стверджувальними, а які заперечними?
7. Які ознаки простих двоскладних / односкладних, непоширених / поширених, повних / неповних,
8. За якими ознаками розрізняють неускладнені та ускладнені речення?

Література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
3. Гуйванюк Н.В. Формально-синтаксичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць: Монографія / Н.В. Гуйванюк. – Чернівці: Рута, 1999. – 336 с.
4. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
5. Іваницька Н.Л. Формально-граматична і семантико-синтаксична структура простого речення: Тексти лекцій спецкурсу / Н.Л. Іваницька. – Вінниця, 2002. – 232 с.
6. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
7. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
8. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
9. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
10. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
11. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
12. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.

ТЕМА 3. Головні члени речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Головні члени та їх роль у граматичній організації двоскладного речення.
2. Підмет як головний член речення. Структурні типи підмета. Засоби вираження простого і складеного підмета.
3. Присудок як головний член речення. Структурні типи присудка. Простий неускладнений та простий ускладнений присудок. Засоби вираження простого та ускладненого присудків.
4. Складений дієслівний та складений іменний присудки. Засоби вираження складених присудків.
5. Характер синтаксичного зв'язку між підметом і присудком у двоскладному реченні. Граматична координація (відповідність) між підметом і присудком.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Виконати письмово вправи 10, 11 (I) 12 (I), 13 (I), 14 (I).
2. З виконаних вправ вибрати по чотири приклади підметів та присудків, різних за будовою і засобами вираження; проаналізувати їх за схемами.
3. Скориставшись фразеологічним словником, утворити по два речення, у яких складений підмет та простий ускладнений присудок виражений фразеологізмом.

Ключові поняття: член речення, головний член речення, підмет, простий підмет, складений підмет, присудок, простий неускладнений присудок, простий ускладнений присудок, складений дієслівний присудок, складений іменний присудок, комбінований присудок, граматична координація (відповідність) підмета з присудком.

Питання для самоперевірки

1. Які функції виконують головні члени речення?
2. Що таке підмет і які його граматичні ознаки у двоскладному реченні?
3. Які є засоби вираження простого і складеного підмета?
4. Що таке присудок і які його граматичні ознаки у двоскладному реченні?
5. Які є засоби вираження простого неускладненого присудка і простого ускладненого присудка?
6. Які компоненти й засоби їх вираження виділяють у складеному дієслівному присудку?
7. Яка структура і засоби вираження компонентів складеного іменного присудка?
8. Як у реченні граматично взаємодіють (координують) підмет і присудок.

Література

1. Баранник Д.Х. Узгодження підмета з присудком в українській мові / Д.Х. Баранник // Українська мова і література в школі. – 1960. – № 6. – С. 8-18.
2. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
3. Булаховський Л.А. Підмет і присудок в українській літературній мові. – К., 1958. – 23 с.
4. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
5. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбаська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбаська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
6. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.

7. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови /М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
8. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / Б.М. Кулик. – К.: Радянська школа, 1965. – Ч. 2. – С. 5-20.
9. Мірченко М.В. Підмет як формально-орієнтована категорія речення / М.В. Мірченко // Філологічні студії: Зб. наук. праць. – Луцьк, 1998. – Вип. 4. – С. 129-135.
10. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.
11. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
12. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
13. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
14. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.
15. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
16. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
17. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.
18. Яворська О.Н. Тире між підметом і присудком / О.Н. Яворська // Українська мова і література в школі. – 1969. – З 8. – С. 70-75.

ТЕМА 4. Другорядні члени речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Граматичні ознаки другорядних членів речення.
2. Додаток як другорядний член речення. Засоби вираження додатків. Прямий і непрямий додатки.
3. Означення як другорядний член речення. Засоби вираження означень. Узгоджені і неузгоджені означення.
4. Прикладка як різновид означення. Засоби вираження прикладок. Різновиди прикладок за значенням.
5. Обставина як другорядний член речення. Засоби вираження обставин. Типи обставин за значенням.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Самостійно дібрати приклади таких другорядних членів речення (у контексті речень):
 - прямий додаток;
 - непрямий додаток;
 - узгоджене означення;
 - неузгоджене означення;
 - обставини місця, часу, способу дії.
2. Дібрати по два епітети (художні означення) до слів *калина, мова, юнак, літо*.
3. Виконати вправи 16 (речення 1-4), 17 (речення 1-4), 19 (речення 1-4).

Ключові поняття: другорядний член речення, додаток, прямий додаток, непрямий додаток, інфінітивний додаток, означення, узгоджене означення, неузгоджене означення, прикладка, обставина, обставина місця, обставина часу, обставина способу дії, обставина причини, обставина умови, обставина мети, обставина допустовості, обставина міри і ступеня.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти опис осіннього дня (напр., на тему „Бабине літо”), використавши в тексті простий і складений підмети, простий та складені (іменні і дієслівні) присудки, другорядні члени речення – означення (узгоджені і неузгоджені), додатки (прямі і непрямі), різні типи обставин (не менше п'яти прикладів).
2. Зробити повний синтаксичний аналіз трьох простих речень зі складеного твору (на вибір).
3. Увести у текст два крилаті вислови (можна скористатись довідковою літературою). Яку синтаксичну роль виконують наявні в утворених реченнях крилаті вислови?

Питання для самоперевірки

1. Граматичні ознаки другорядних членів речення, їх роль у реченні.
2. Що таке додаток, які його ознаки?
3. Перерахуйте засоби вираження прямого і непрямого додатка в українській мові.
4. Який другорядний член речення називають означенням, які граматичні ознаки означень?
5. Які основні засоби вираження узгоджених і неузгоджених означень?
6. У чому специфіка прикладки як різновиду означення, на які семантичні групи диференціюють прикладки?
7. Що таке обставина як другорядний член речення, які граматичні ознаки обставини.
8. Які існують різновиди обставин і які засоби їх вираження в українській мові?

Література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
2. Безпояско О.К. Інфінітив у функції другорядних членів речення / О.К. Безпояско // Українська мова і література в школі. – 1984. – № 3. – С. 51-53.
3. Булаховський Л.А. Синтаксис другорядних членів речення в українській літературній мові. Лекція для студентів-заочників факультетів мови і літератури педінститутів / Л.А. Булаховський. – К.: Радянська школа, 1958. – 20 с.
4. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
5. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
6. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
7. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
8. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / Б.М. Кулик. – К.: Радянська школа, 1965. – Ч. 2. – С. 5-20.
9. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.
10. Слинко І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинко, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
11. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
12. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
13. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.
14. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
15. Шитик Л.В. Опозиційний аналіз синкретичних об'єктно-обставинних відношень / Л.В. Шитик // Семантика мови і тексту: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Івано-Франківськ, 1993. – С. 208-210.
16. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
17. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.
18. Явір В.В. Складні випадки визначення членів речення, виражених словосполученням / В.В. Явір // Українська мова і література в школі. – 1986. – № 5. – С. 27-30.

ТЕМА 5. Односкладні речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Поняття про односкладні речення, характер головного члена в них, особливості семантичної структури.
2. Структурно-семантична класифікація односкладних речень.
3. Односкладні особові речення: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові.
4. Односкладні безособові речення: власне безособові, інфінітивні.
5. Односкладні називні, вокативні, генітивні речення.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Підібрати з художньої літератури 5 односкладних речень різних структурно-семантичних типів, зробити їх синтаксичний аналіз.
2. Виконати вправи 21 (I), 22 (I), 23 (I).

Ключові поняття: односкладне речення, означено-особове речення, неозначено-особове речення, узагальнено-особове речення, безособове речення, інфінітивне речення, називне (номінативне) речення, генітивне речення, вокативне речення.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Скласти твір-розповідь про свою родину, використавши в тексті різні типи односкладних речень.
2. Виписати з тексту твору шість структурно-семантичних різновидів односкладних речень: означено-особове, неозначено-особове, узагальнено-особове, безособове, інфінітивне, називне. Проаналізувати їх за схемою.

Питання для самоперевірки

1. Що таке просте односкладне речення, які його структурно-семантичні ознаки?
2. Які односкладні речення є означено-особовими? Вказати засоби вираження головного члена в реченнях цього типу.
3. Які речення є неозначено-особовими, і які засоби вираження головного члена речення в них?
4. Вказати структурно-семантичні ознаки односкладних узагальнено-особових речень.
5. Які речення називають безособовими? Як класифікують безособові речення?
6. Охарактеризувати семантичні різновиди безособових речень і способи вираження головних членів у них.
7. Прокоментуйте семантику й структуру інфінітивних речень.
8. Які односкладні речення називають називними? На які семантичні групи їх поділяють?

Література

1. Баранник Н. Функціонально-стилістичний підхід до вивчення односкладних речень / Н. Баранник // Дивослово. – 2006. – № 3. – С. 27-30.
2. Брицин В.М., Жайворонок В.В. Односкладні речення слов'янських мов у функціонально-граматичному та етнолінгвістичному аспектах / В.М. Брицин, В.В. Жайворонок // Мовознавство. – 2003. – № 2-3. – С. 86-95.
3. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
4. Горяний В.Д. Синтаксис односкладних речень / В.Д. Горяний. – К.: Радянська школа, 1984. – 128 с.

5. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
6. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
7. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
8. Кабанюк Л. З історії питання про односкладні речення / Л. Кабанюк // Науковий вісник Чернівецького ун-ту, вип. 276-277. Слов'янська філологія. – Чернівці: Рута, 2006. – С. 403-412.
9. Москаленко Н.А. Односкладні речення: Лекції з курсу сучасної української літературної мови для студентів-заочників / Н.А. Москаленко. – Одеса, 1965. – 30 с.
10. Слинко І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинко, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
11. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
12. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
13. Шкіцька І. Безособово-інфінітивні речення в синтаксичних дослідженнях: проблемні питання / І. Шкіцька // Науковий вісник Чернівецького ун-ту, вип. 276-277. Слов'янська філологія. – 2006. – С. 44-45.
14. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.

ТЕМА 6. Неповні речення. Нечленовані речення.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Поняття про неповні речення. Особливості вживання неповних речень в різних стилях мови.
2. Розмежування неповних двоскладних і формально подібних до них повних односкладних речень (означено-особових, неозначено-особових, безособових, узагальнено-особових і називних).
3. Типи неповних речень: контекстуальні, ситуативні, еліптичні.
4. Особливості пунктуації в неповних реченнях на місці пропущеного члена речення.
5. Нечленовані речення (слова-речення) та їх семантичні типи.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Поставити розділові знаки в тексті. Визначити, які варіанти розділових знаків можуть мати тут місце; як розділові знаки змінюють структуру речення і як змінюються стилістичні можливості окремих речень, зокрема приєднувальних конструкцій. Яка роль неповних речень у тексті?

Приснився мені

Півень

На жердці

Перед клунею

Нарізує хвацько

Пісню

Пробудився

Бачу діда свого

На знімці

Під чорним вусом

Снує думу

Про "біженство" далеке

Геть за Дніпро

Став я

Повернений на схід

А там ісходить ранок

Червінцем

Пропитим козаками (І. Киризюк).

Чому автор не поставив розділових знаків? Яке значення має розміщення слів у рядках поезії?

2. Відтворити діалог між двома сусідками, використавши нечленовані речення різних семантичних типів.

3. Виконати вправи 28 (І), 29 (І), 30 (І), 31 (1-3).

Ключові поняття: неповне речення, неповне контекстуальне речення, неповне ситуативне речення, неповне еліптичне речення, нечленоване речення, еквіваленти речення, комунікати, слова-речення.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Відтворити діалог між двома друзями, використавши неповні та нечленовані речення різних типів.

2. Скласти п'ять односкладних речень із найбільш уживаними словами іншомовного походження. Визначити члени речення.

Питання для самоперевірки

1. Що таке неповне речення? Які його граматичні ознаки?
2. Як розрізнити двоскладні неповні й односкладні повні речення?
3. Вказати структурно-семантичні ознаки неповних контекстуальних речень.
4. Вказати структурно-семантичні ознаки неповних ситуативних речень.
5. Вказати структурно-семантичні ознаки неповних еліптичних речень.
6. Які стилістичні особливості вживання неповних речень в українській мові?
7. Що таке нечленовані речення (слова-речення)?
8. Вказати семантичні різновиди нечленованих речень.

Література

1. Амеліна Н.С. Вигуки в ролі усномовних слів-речень / Н.С. Амеліна. // Усне побутове літературне мовлення. – К.: Наукова думка, 1970. – С. 144-148.
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
3. Вінтонів М. Нечленовані речення в сучасній українській мові: статус, функції / М. Вінтонів // Мовознавчий вісник: Зб. наук. пр. / МОН України. Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького; Відп. ред. Г.І. Антонова. – Вип. 6. – Черкаси, 2008. – С. 44-49.
4. Голоюх В.І. Еліптичні речення з невербалізованими головними членами / В.І. Голоюх // Мовознавство. – 1982. – № 1. – С. 21-26.
5. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
6. Дзюбак Н.М. Комунікативні умови функціонування неповних речень у діалогічному мовленні Н.М. Дзюбак // Система і структура східнослов'янських мов: Між кафедральний збірник наукових праць. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 1998. – С. 237-242.
7. Дудик П.С. Еліптичні речення в сучасній українській літературній мові / П.С. Дудик // Українська мова в школі. – 1955. – № 6. – С. 31-35.
8. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення (Просте речення, еквіваленти речення) / П.С. Дудик. – К.: Наукова думка, 1973. – 288 с.
9. Мельничук О. Еліптизація етикетних конструкцій / О. Мельничук // Актуальні проблеми синтаксису. – Чернівці: Рута, 2006. – С. 167-171.
10. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
11. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
12. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
13. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
14. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
15. Шульжук К.Ф. До питання про еквіваленти речення / К.Ф. Шульжук // Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії: Зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 11. – Рівне, 2003. – С. 3-7.

ТЕМА 7. Однорідні члени речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Однорідні члени речення в українській мові. Граматичні ознаки.
2. Засоби поєднання однорідних членів речення (інтонація і сурядні сполучники).
3. Смыслові відношення між однорідними членами речення.
4. Однорідні й неоднорідні означення.
5. Узагальнювальні слова в реченнях із однорідними членами, їх синтаксична роль.
6. Розділові знаки при однорідних членах речення.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Виконати вправи 32 (I), 39 (I), 40 (I), 41 (I), 42 (I).
2. З'ясувати й покласифікувати всі відомі вам форми мовного етикету за такими семантичними групами: вітання, прощання, прохання, вибачення. (Для виконання цього завдання рекомендовано скористатися такими джерелами: 1) Богдан С.К. *Мовний етикет українців: Традиції і сучасність*. – К.: Рідна мова, 1998. – 475 с.; 2) Радевич-Винницький Я. *Етикет у спілкуванні // Урок української*. – 2000. – №5-6. – С. 25-27.)

Ключові поняття: просте ускладнене речення, сурядний синтаксичний зв'язок, однорідні члени речення, єднальні / протиставні / розділові / зіставні / приєднувальні / градаційні смыслові відношення, однорідні і неоднорідні означення, узагальнювальні слова.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Написати твір-опис природи за власним спостереженням, використавши в ньому речення з однорідними членами.
2. Виписати з художнього тексту чи засобів масової інформації 6 речень, ускладнених однорідними членами, які поєднані сполучниками: *однак, то... то, або, чи, та (і), та (але)*, а також 4 речення, у яких є узагальнювальні слова. Проаналізувати речення.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Які типи простих ускладнених речень є в українській мові?
2. Що таке однорідні члени речення, які їх основні граматичні ознаки?
3. За допомогою яких засобів поєднуються між собою однорідні члени речення?
4. Як встановлюють смыслові відношення між однорідними членами речення?
5. Яку роль виконують узагальнювальні слова при однорідних членах речення?
6. Які означення є однорідними і неоднорідними?
7. Як відрізнити прості речення з однорідними присудками від складносурядних речень?
8. Пояснити правила вживання розділових знаків при однорідних членах речення.

Література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.

3. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардашук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
4. Дудик П.С. Однорідність як семантико-синтаксичне явище / П.С. Дудик // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Зб. наук. праць. Серія: Філологія. – Вінниця, 2002. – Вип. 4. – С. 3-8.
5. Дудик П.С. Просте ускладнене речення / П.С. Дудик. – Вінниця, 2002. – 335 с.
6. Загнітко А.П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
7. Кадомцева Л.О. Ускладнення речень у світлі сучасної синтаксичної теорії / Л.О. Кадомцева // Українське мовознавство: Міжвід. наук. зб. – К.: Вища школа, 1989. – Вип. 16. – С. 64-68.
8. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
9. Майданський М.Н. Про однорідні і неоднорідні означення / М.Н. Майданський // Українська мова в школі. – 1956. – № 4. – С. 7-17.
10. Мойсієнко А.К. Сучасна українська мова. Синтаксис простого ускладненого речення А.К. Мойсієнко. – К.: ПП Я. Січовик, 2006. – С. 6-52.
11. Ніка І.О. Ускладнення структури речень в аспекті співвідношення форми і змісту / І.О. Ніка // Слов'янські мови і сучасний світ. – К.: Київський університет, 2000. – С. 113-118.
12. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
13. Слободинська Т.С. Прості речення з однорідними предикатами як засіб вираження таксисних відношень таксисних відношень синхронності/асинхронності дій / Т.С. Слободинська // Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії: Зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 13. – Рівне, 2005. – С. 30-34.
14. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
15. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
16. Тоцька Н.І. Розділові знаки при однорідних членах речення / Н.І. Тоцька // Українська мова і література в школі. – 1970. – № 11. – С. 75-82.
17. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.

ТЕМА 8. Відокремлені члени речення

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Структурно-семантичні ознаки відокремлених членів речення. Основні умови відокремлення другорядних членів речення.
2. Відокремлені узгоджені і неузгоджені означення та засоби їх вираження. Розділові знаки при відокремлених означеннях.
3. Відокремлення прикладок. Засоби вираження непоширених і поширених відокремлених прикладок. Розділові знаки при відокремлених прикладках.
4. Відокремлені додатки та засоби їх вираження.
5. Відокремлені поширені й непоширені обставини та засоби їх вираження. Розділові знаки при відокремлених обставинах.
6. Уточнювальні члени речення і їхня синтаксична роль. Розділові знаки в реченнях із уточнювальними членами

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Підібрати 8 приказок-прислів'їв або загадок, у яких є відокремлені члени речення, як-от: *Не знаючи броду, не лізь у воду.*
2. Виконати вправи 48, 49, 50, 51, 52 (речення 1-7), 44, 45, 46, 47.

Ключові поняття: відокремлення другорядних членів речення, загальні умови відокремлення, відокремлені означення, відокремлені прикладки, відокремлені додатки, відокремлені обставини, уточнювальні члени речення.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

2. Написати твір-роздум на суспільно актуальну тему, використавши в ньому прості ускладнені речення таких типів: з відокремленим означенням, з відокремленою прикладкою, з відокремленою обставиною, з відокремленим додатком.
3. Виписати з твору прості ускладнені речення, охарактеризувати в них типи ускладнень та засоби їх вираження, пояснити вживання розділових знаків.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

4. Що таке відокремлені члени речення? Які члени речення можуть бути відокремленими?
2. Які засоби вираження відокремлених узгоджених означень?
3. За яких умов відокремлюють неузгоджені означення? Які є засоби їх вираження?
4. Охарактеризувати відокремлені поширені та непоширені прикладки.
5. Що таке відокремлені додатки? Які є засоби їх вираження в українській мові?
6. Які структурно-семантичні ознаки та засоби вираження відокремлених обставин?
7. Які члени речення називають уточнювальними і чим вони відрізняються від відокремлених?
8. Які розділові знаки вживаються при відокремлених та уточнювальних членах речення?

Література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.

2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
3. Войнова О.Г. Відокремлені уточнюючі обставини / О.Г. Войнова // Українська мова і література в школі. – 1970. – № 2. – С. 66-69.
4. Гуйванюк Н.В., Кардащук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардащук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
5. Дудик П.С. Відокремлення в синтаксисі: загальний огляд / П.С. Дудик // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського: Зб. наук. пр. / Відп. ред. Н.Л. Іваницька. – Вінниця: ВДПУ, 2004. – С. 74-78.
6. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
7. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
8. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / Б.М. Кулик. – К.: Радянська школа, 1965. – Ч. 2. – С. 5-20.
9. Кульбабська О. Відокремлення як формальний засіб вираження вторинної номінації / О. Кульбабська // Науковий вісник Чернівецького ун-ту, вип. 276-277. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2007. – С. 396-403.
10. Мельничайко В.Я. Уточнюючі члени речення та розділові знаки при них // Українська мова і література в школі. – 1978. – № 3
11. Мойсієнко А.К. Сучасна українська мова. Синтаксис простого ускладненого речення А.К. Мойсієнко. – К.: ПП Я. Січовик, 2006. – С. 6-52.
12. Олійник Г.Н. Про структурні особливості речень з відокремленими дієприслівниковими конструкціями / Г.Н. Олійник // Мовознавство. – 1977. – № 1. – С. 21-24.
13. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.
14. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
15. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
16. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
17. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.
18. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
19. Шутьжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шутьжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
20. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.

**ТЕМА 9. Речення зі вставними компонентами
і вставленими конструкціями.
Речення із звертаннями**

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Граматичні ознаки вставних компонентів, їх роль у простому реченні.
2. Семантичні типи вставних компонентів в українській мові.
3. Граматична омонімія вставних одиниць і членів речення.
4. Функції, будова і місце вставлених конструкцій у структурі речення.
5. Розділові знаки в реченні зі вставними і вставленими одиницями.
6. Звертання як тип ускладнення простого речення в українській мові.
7. Структурні типи звертань: поширені й непоширені. Засоби вираження звертань.
8. Розділові знаки в реченнях із звертаннями.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Виписати 5 крилатих висловів, до складу яких входить звертання; з'ясувати їх походження, 2 вислови ввести в речення.
2. Виконати вправи 58 (речення 1-6), 59 (I), 61 (I), 62 (речення 1-7).
3. З'ясувати значення 5 власних імен Ваших рідних та значення 5 топонімів сіл та міст України, ввести їх у речення, використавши при цьому вставні та вставлені конструкції.

Ключові поняття: вставний компонент, семантичні типи вставних компонентів (припущення, сумнів, упевненість, джерело повідомлення, логічна впорядкованість мовлення, підкреслення уваги співрозмовника), вставлена конструкція, звертання, поширене звертання, непоширене звертання.

ЗАДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Описати зовнішність близької чи знайомої людини, використавши прості речення, ускладнені вставними компонентами різних семантичних типів.
2. Пояснити вживання розділових знаків у простих ускладнених реченнях, використаних в описі.
3. Пояснити значення фразеологізмів: *легка ноша, на сьомому небі, важкий на руку, вийти сухим із води.*

Питання для самоперевірки

1. Які граматичні одиниці називають вставними компонентами?
2. На які семантичні групи поділяють вставні компоненти.
3. Які структурні особливості вставних компонентів (слів, словосполучень, речень)?
4. Які функції вставлених конструкцій у мовленні, їхня структура й місце в реченні?
5. Які розділові знаки вживають для виділення вставлених конструкцій?
6. Що таке звертання і яка його роль у мовленні?
7. Які засоби вираження звертання?
8. Охарактеризувати структурні різновиди звертань та вживання розділових знаків при звертаннях?

Література

1. Бевзенко С.П. До питання про синтаксичні функції вокатива в українській мові / С.П. Бевзенко // Міжвузівська наукова конференція з питань синтаксису. – Львів, 1962. – С. 31-33.

2. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис / С.П. Бевзенко С.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005. – С. 14-33.
3. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис / І.Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С. 181-213.
4. Гуйванюк Н.В., Кардащук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардащук, О.В. Кульбабська. – Чернівці: Рута, 2000. – 131 с.
5. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – С. 48-67.
6. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь, 1995. – С. 44-55.
7. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / Б.М. Кулик. – К.: Радянська школа, 1965. – Ч. 2. – С. 5-20.
8. Кучеренко І.К. Синтаксичні функції вокатива і так зване звертання / І.К. Кучеренко // Кучеренко І.К. Актуальні проблеми граматики. – Львів: Світ, 2003. – 114-128.
9. Плющ Н.Л. Інтонація вставності в українській мові / Н.Л. Плющ. – К.: Наук. думка, 1976. – 210 с.
10. Романовська Ю.Ю. Семантичні особливості вставних предикативних одиниць / Ю.Ю. Романовська // Мовознавство. – 1985. – № 2. – С. 47-50.
11. Семотюк О. Диференціація вставних і вставлених конструкцій в українській мові / О. Семотюк // Актуальні проблеми синтаксису. – Чернівці: Рута, 2006. – С. 82-85.
12. Семотюк О.В. Вставлені конструкції: структурний аналіз / О.В. Семотюк // Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії: Зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 13. – Рівне, 2005. – С. 25-27.
13. Синтаксис словосполучення і простого речення (синтаксичні категорії і зв'язки): Зб. наук. пр. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с.
14. Скаб М.С. Граматика апеляції в українській мові / М.С. Скаб. – Чернівці: Місто, 2002. – 272 с.
15. Скаб М.С. Кличний відмінок та його синтаксичні функції (навчально-методичний аспект) / М.С. Скаб // Українська мова і література в школі. – 1990. – № 1. – С. 64-66.
16. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – С. 19-69.
17. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 37-44, 51-75, 104-116.
18. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2003. – С. 312-322.
19. Сучасна українська мова. Синтаксис / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1994. – С. 228-237.
20. Тишківська Н.Я. Українська мова. Синтаксис: Науково-методичні рекомендації / Н.Я. Тишківська. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 119 с.
21. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник / К.Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – С. 31-43.
22. Ющук І.П. Українська мова: Підручник / І.П. Ющук. – К.: Либідь, 2003. – С. 461-463.

Державний вищий навчальний заклад
„Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Кафедра філології Коломийського інституту

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА.
ФОНЕТИКА. ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА. ОРФОГРАФІЯ**

напрямок підготовки 6.020203 – Філологія (українська мова і література)

інститут Коломийський

Розробник
кандидат філологічних наук,
доц. Ковальчук М.П.

Коломия – 2013 рік

І курс

ІІ семестр		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ	2
2.		4
3.		4
4.	Зміни звуків у потоці мовлення <i>Опрацювати питання</i> Позичийні зміни звуків. Комбінаторні зміни звуків (акомодація, епентеза, метатеза, гаплогія); <i>законспектувати відповідні розділи в</i> Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Надія Плющ, Оксана Бас-Кононенко, Зоя Дудник, Оксана Зубань. – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2002. – 173 с; <i>виконати практичні завдання з посібника:</i> «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.»	8
5.	Суперсегментні фонетичні одиниці <i>Самостійно опрацювати теоретичні основи лекційного матеріалу;</i> <i>законспектувати відповідні розділи в</i> Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Надія Плющ, Оксана Бас-Кононенко, Зоя Дудник, Оксана Зубань. – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2002. – 173 с.	6
6.	Фонологічна система СУЛМ. Фонетична і фонематична транскрипції <i>Опрацювати питання</i> Розвиток поглядів українських мовознавців на склад фонем СУЛМ; <i>опрацювати відповідні розділи в</i> Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с; <i>виконати практичні завдання з посібника:</i> «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.»	8
7.	Морфонологія. Морфонологічні чергування в СУЛМ <i>Виконати практичні завдання з посібника:</i> «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.»	4
8.	Орфоепія <i>Опрацювати питання</i> Формування норм української літературної вимови; <i>виконати практичні завдання з посібника:</i> «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.»	4
9.	Графіка <i>Опрацювати питання</i> Короткі відомості з української графіки; <i>виконати практичні завдання з посібника:</i> «Семенюк О.А. Сучасна	4

	українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.»	
10.	Орфографія <i>Опрацювати питання</i> Правописні проблеми кінця ХХ – початку ХХІ ст.; <i>повторити орфографічні правила;</i> <i>виконати практичні завдання з посібника:</i> «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.»	10
	Разом	54

Тема 1. Вступ

Завдання для самостійної роботи

1. *Опрацювати питання* «Мовне законодавство і мовна політика в Україні».
2. *Виконати практичні завдання з посібника:* «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.»

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Глуховцева К. Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. / К. Д. Глуховцева. – Луганськ : Альма-матер, 2008. – 260 с.
4. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
6. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.

7. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
8. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фащенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.
9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія : навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1981. – 183 с.
10. Український орфографічний словник / уклали В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Л. Л. Шевченко, Г. М. Ярун ; за ред. В. Г. Скляренка. – К. : Довіра, 2008. – 983 с.
11. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс : навч. посіб. / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. – К. : Вища шк., 2007. – 823 с.

Тема 2. Фонетика як лінгвістична дисципліна

Завдання для самостійної роботи

1. *Опрацювати статтю «Глібчук Н. М. Погляди О. Курило на систему голосних фонем української мови / Н. М. Глібчук // Мовознавство. – 1993. – №6. – С. 34 – 37».*
2. *Укласти короткий словник термінів до теми.*
3. *Виконати практичні завдання з посібника: «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.».*

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Глуховцева К. Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка.

- Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. / К. Д. Глуховцева. – Луганськ : Альма-матер, 2008. – 260 с.
4. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
 5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
 6. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
 7. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
 8. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фашенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.
 9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія : навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1981. – 183 с.
 10. Український орфографічний словник / уклали В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Л. Л. Шевченко, Г. М. Ярун ; за ред. В. Г. Складенка. – К. : Довіра, 2008. – 983 с.
 11. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс : навч. посіб. / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. – К. : Вища шк., 2007. – 823 с.

;

Тема .

Завдання для самостійної роботи

1. *Опрацювати відповідні розділи в праці: «Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.».*
2. *Виконати практичні завдання з посібника: «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.».*

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Глуховцева К. Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. / К. Д. Глуховцева. – Луганськ : Альма-матер, 2008. – 260 с.
4. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
6. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
7. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.
8. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фашенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.
9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1981. – 183 с.
10. Український орфографічний словник / уклали В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Л. Л. Шевченко, Г. М. Ярун ; за ред. В. Г. Склярєнка. – К. : Довіра, 2008. – 983 с.
11. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс : навч. посіб. / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. – К. : Вища шк., 2007. – 823 с.

Тема 3. Звукова система української мови

Завдання для самостійної роботи

1. *Опрацювати відповідні розділи в праці: «Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К : Наук. думка, 1969. – 436 с.».*

2. Виконати практичні завдання з посібника: «Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань / Оксана Семенюк. – Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2011. – 100 с.».

Рекомендована література

1. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2008. – 384 с.
3. Глуховцева К. Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. / К. Д. Глуховцева. – Луганськ : Альма-матер, 2008. – 260 с.
4. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань / О. Семенюк. – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2011. – 100 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
6. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. – 430 с.
7. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969. – 436 с.
8. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : Практикум : навч. посіб. / за ред. М. М. Фашенко. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 176 с.
9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1981. – 183 с.
10. Український орфографічний словник / уклали В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Л. Л. Шевченко, Г. М. Ярун ; за ред. В. Г. Склярєнка. – К. : Довіра, 2008. – 983 с.
11. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс : навч. посіб. / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. – К. : Вища шк., 2007. – 823 с.

Допоміжна

1. Багмут А. Й. Семантика і інтонація в українській мові / А. Й. Багмут. – К. : Наук. думка, 1991. – 168 с.
2. Берковець В. Словникове і фонетичне слово в сучасній українській мові / Віра Берковець // Дивослово. – 1999. – №1. – С. 10 – 11.
3. Блик О. П. Фонетика. Орфоєпія. Графіка. Орфографія / О. П. Блик. – К. : Рад. шк., 1988. – 128 с.
4. Бондар О. І. Система голосних фонем української мови: динамічний підхід / Бондар О. І. // Записки з українського мовознавства. – Одеса, 2005. – Вип. 15. – С. 12 – 19.
5. Бондаренко В. До питання про подвійний наголос в українському слові / Віра Бондаренко // Українське мовознавство. – 2008. – Вип. 38. – С. 19 – 24.
6. Брахнов В. М. Явище асиміляції в консонантизмі української мови / В. М. Брахнов. – К. : Наук. думка, 1970. – 101 с.
7. Булаховський Л. А. Український літературний наголос. (Характеристика норми) / Л. А. Булаховський – К. ; Л. : Рад. шк., 1947. – 54 с.
8. Бурячок А. А. Орфографічний словник української мови / А. А. Бурячок. – К. : Наук. думка, 2002. – 464 с.
9. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2003. – 896 с.
10. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові / Василь Михайлович Винницький. – К. : Рад. шк., 1984. – 160 с.
11. Винницький В. М. Українська акцентна система: становлення, розвиток / В. М. Винницький. – Л. : Бібльос, 2002. – 576 с.
12. Вовк П. С. Теорія центрів і периферії фонологічної та акцентологічної систем / П. С. Вовк. – К. : ІЗМН, 1997. – 124 с.
13. Глібчук Н. М. Погляди О. Курило на систему голосних фонем української мови / Н. М. Глібчук // Мовознавство. – 1993. – №6. – С. 34 – 37.
14. Глуховцева К. Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. / К. Д. Глуховцева. – Луганськ : Альма-матер, 2008. – 260 с.
15. Головащук С. І. Словник наголосів / С. І. Головащук. – К. : Наук. думка, 2003. – 320 с.
16. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфонологія / В. О. Горпинич. – К. : Вища шк., 1999. – 207 с.

17. Дудик П. Наголошення слів і культура мовлення / Петро Дудик // Дивослово. – 2003. – №4. – С. 19 – 20.
18. Жилко Ф. Т. Нейтралізація фонологічних опозицій в українській літературній мові / Ф. Т. Жилко // Мовознавство. – 1968. – №4. – С. 17 – 24.
19. Жовтобрюх М. А. Основи і принципи української літературної вимови / М. А. Жовтобрюх // Українська мова і література в школі. – 1976. – №6. – С. 63 – 75.
20. Жовтобрюх М. А. Історичні чергування приголосних в українській мові / М. А. Жовтобрюх // Українська мова в школі. – 1958. – №1. – С. 16 – 25.
21. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова : підруч. / М. А. Жовтобрюх. – К. : Наук. думка, 1984. – 255 с.
22. Загальна та експериментальна фонетика : [зб. наук. праць та матеріалів / відп. ред. Л. Скалозуб]. – К. : Соборна Україна, 2001. – 318 с.
23. Залеський А. М. Подовжені приголосні у фонологічній і морфологічній системах української мови / А. М. Залеський // Мовознавство. – 1980. – №6. – С. 56 – 65.
24. Іщенко О. Акустичні характеристики голосних звуків української мови (експериментально-фонетичне дослідження) / Олександр Іщенко // Українська мова. – 2008. – №4. – С. 102 – 111.
25. Карпенко Ю. О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови : навч. посіб. / Ю. О. Карпенко. – Одеса : Чорномор'я, 1996. – 144 с.
26. Кващук А. Г. Уподібнення і розподібнення приголосних / А. Г. Кващук // Українська мова і література в школі. – 1968. – №9. – С. 56 – 59.
27. Коструба П. П. Основні поняття фонології / П. П. Коструба // Українська мова і література в школі. – 1965. – №7. – С. 21 – 25.
28. Коструба П. П. Фонетика сучасної української літературної мови (Курс лекцій для студентів філологічного факультету) / П. П. Коструба. – Л., 1963. – Ч. 1. – 100 с.
29. Курс сучасної української літературної мови / за ред. Л. А. Булаховського. – К. : Рад. школа, 1951. – Т. 1. – 519 с.
30. Міщенко Т. С. Про інтенсивність голосних української мови / Т. С. Міщенко // Мовознавство. – 1974. – №4. – С. 56 – 62.
31. Найдорожчий скарб: Слово про рідну мову : поезії, вислови / упоряд. В. І. Лучук. – К. : Рад письменник, 1990. – 390 с.
32. Наконечний М. Ф. Орфоепічні норми та їх значення / М. Ф. Наконечний // Українська мова в школі. – 1958. – №1. – С. 3 – 15.
33. Німчук В. В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія / В. В. Німчук // Мовознавство. – 1990. – №6. – С. 3 – 10.
34. Німчук В. В. Проблеми українського правопису ХХ – поч. ХХІ ст. / В. В. Німчук. – Кам'янець-Подільський : КПДПУ, 2002. – 116 с.
35. Орфоепічний словник / [уклад. М. І. Погрібний]. – К. : Рад. школа, 1984. – 629 с.
36. Орфоепічний словник української мови / уклад. : М. М. Пешак, В. М. Русанівський та ін. – К. : Довіра, 2001 – 2003. – Т. 1 – 2.
37. Перебийніс В. С. Кількісні і якісні характеристики системи фонем української літературної мови / В. С. Перебийніс. – К. : Наук. думка, 1970. – 270 с.
38. Пилинський М. М. Літературні норми: типи та їх класифікація / М. М. Пилинський // Мовознавство. – 1974. – №1. – С. 11 – 23.
39. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їх мов: Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі „спільної колиски” / Г. П. Півторак. – К. : ВЦ „Академія”, 2001. – 152 с.
40. Плющ Н. П. Сучасна українська мова. Орфоепія : навч. посіб. / Надія Плющ, Віра Бондаренко. – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2008. – 272 с.
41. Погрібний М. І. Словник наголосів української літературної мови / М. І. Погрібний. – К. : Рад. шк., 1964. – 639 с.

42. Прокопова Л. І. Приголосні фонемі сучасної української літературної мови. Експериментально-фонетичне дослідження / Л. І. Прокопова. – К. : Вид-во КДУ, 1958. – 149 с.
43. Розгон В. В. Фонетика, фонологія, графіка й орфографія сучасної української літературної мови : навч. посіб. / В. В. Розгон. – Умань : АЛМІ, 2002. – 104 с.
44. Савченко І. С. Змішані типи консонантної асиміляції за артикуляційно-акустичними ознаками / Ірина Савченко // Мовознавчий вісник : зб. наук. праць. – Черкаси : Вид. від. ЧДУ, 2007. – Вип. 5. – С. 41 – 49.
45. Савченко І. С. Чисті типи консонантної асиміляції за артикуляційно-акустичними ознаками / Ірина Савченко // Мовознавчий вісник : зб. наук. праць. – Черкаси : Вид. від. ЧДУ, 2008. – Вип. 6. – С. 136 – 147.
46. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Надія Плющ, Оксана Бас-Кононенко, Зоя Дудник, Оксана Зубань. – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2002. – 173 с.
47. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика : підруч. / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Коненко, В. В. Бондаренко та ін. – К. : Знання, 2010. – 270 с.
48. Ткаченко О. Б. Українська мова і мовне життя світу / О. Б. Ткаченко. – К. : Спалах, 2004. – 272 с.
49. Тоцька Н. І. Голосні фонемі української літературної мови / Н. І. Тоцька. – К. : Вид-во КДУ, 1973. – 193 с.
50. Тоцька Н. І. До питання про артикуляційну та акустичну класифікацію голосних фонем української мови / Н. І. Тоцька // Мовознавство. – 1976. – №6. – С. 5 – 10.
51. Тоцька Н. І. Ненаголошені алофони голосних фонем української літературної мови / Н. І. Тоцька // Мовознавство. – 1970. – №5. – С. 21 – 30.
52. Тоцька Н. І. Система голосних фонем української мови / Н. І. Тоцька // Мовознавство. – 1983. – №5. – С. 16 – 23.
53. Українська літературна вимова і наголос : словник-довідник / за ред. М. Жовтобрюха. – К. : Наук. думка, 1973. – 724 с.
54. Українська мова у ХХ сторіччі: Історія лінгвоциду : док. і матеріали / упоряд. : Л. Т. Масенко та ін. – К. : Вид. дім „Києво-Могилянська акад.”, 2005. – 399 с.
55. Українська мова : енциклопедія / [редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 2000. – 752 с.
56. Український орфографічний словник / уклали В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Л. Л. Шевченко, Г. М. Ярун ; за ред. В. Г. Склярєнка. – К. : Довіра, 2008. – 983 с.
57. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. – К. : Наук. думка, 2008. – 288 с.
58. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови / Ю. Шевельов. – К. : ВЦ „Академія”, 2003. – 160 с.
59. Шкуратяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс : навч. посіб. / Н. Г. Шкуратяна, С. В. Шевчук. – К. : Вища шк., 2007. – 823 с.
60. Ющук І. П. Українська мова : підруч. / І. П. Ющук. – К. : Либідь, 2006. – 640 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mova.info>.
2. <http://rozum.org.ua>.
3. <http://ukrajinskamova.org.ua>.
4. <http://sevntu.com.ua/jspui/>
5. bitstream/123456789/3167/1/d060013.pdf.

Державний вищий навчальний заклад
„Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Кафедра філології Коломийського інституту

**ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА.
ФОНЕТИКА. ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА. ОРФОГРАФІЯ**

напрямок підготовки 6.020203 – Філологія (українська мова і література)

інститут Коломийський

Коломия – 2013 рік

Державний вищий навчальний заклад
„Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Кафедра філології Коломийського інституту

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СПЕЦКУРС
“ОСНОВИ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ”**

спеціальність 7.01010201 – Початкова освіта

(спеціалізації: практична психологія, англійська мова, дошкільна освіта)

Коломийський інститут

Коломия – 2014 рік
ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

V курс

<i>X семестр</i>		
№ з/П	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. <i>Сутність комунікативної лінгвістики як науки і навчальної дисципліни.</i>	9
1	Дискурс як процес організації мовного коду в спілкуванні <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
2	Текст як результат та одиниця комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
3	Експліцитна та імпліцитна інформація в мовленнєвих актах <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
	Змістовий модуль 2. <i>Природа, компоненти комунікативної лінгвістики.</i>	10
4	Стиль спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2

5	Усне і писемне спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
6	Функціональний стиль мовлення <i>Підготовка доповіді за темою</i>	1
7	Етикет мовленнєвого спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
8	Тональність та атмосфера мовленнєвого спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	1
9	Комунікативні девіації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
	Змістовий модуль 3. <i>Характеристика форм мовного спілкування.</i>	8
10	Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	2
11	Аспекти мовного коду в між культурній комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
12	Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
	Змістовий модуль 4. <i>Характеристика складових компонентів мовного спілкування</i>	9
13	Невербальні особливості між культурної комунікації <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
14	Комунікативний паспорт учасників спілкування <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
15	Комплексний комунікативний аналіз та його складові <i>Підготовка доповіді за темою</i>	3
	Разом	36

ТЕМИ ЗАЛКОВИХ РОБІТ З КУРСУ “КОМУНІКАТИВНА ЛІНГВІСТИКА”

Тема та рекомендована література	Прізвище та ім'я
1. Процес породження мовлення в концепції Олександра Потебні. Потебня А. А. Мысль и язык. – К.: Синто, 1993. – 192с. Потебня А. А. Слово и миф. – М., 1989. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.17-35. Березин Ф. М. К вопросу о философских основах лингвистической теории А. А. Потебни // Методологические проблемы истории языкознания. – М., 1974. Вільчинський Ю. Олександр Потебня як філософ. – Львів, 1995. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і художній текст. – Ів.-Фр., 1997. – 180с. Наукова спадщина О. Потебні і сучасна філологія: Збірник статей. – К., 1985.	
2. Теорія мовленнєвих актів: концепція Дж. Серля. Минкин Л. М. К теории речевых актов. –К.-Львов, 1997. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – 336с. Серль Дж. Р. Что такое речевой акт? // Новое в зарубежной лингвистике. – 1986. – Вып.17. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов // Там само. Серль Дж. Р. Перевернутое слово // Вопросы философии. – 1992. – №4. Франк Д. Семь грехов прагматики: тезисы о теории речевых актов, анализе речевого общения, лингвистике и риторике // Новое в зарубежной лингвистике. Теория речевых актов. – 1986. – Вып.17.	
3. Принцип кооперації Г.-П. Грайса у спілкуванні. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики. – К., 2004. – С.128-129. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – 336с. Грайс Г. П. Логика и речевое общение // Новое в зарубежной лингвистике. – 1985. – Вып.16. Лингвистическая прагматика.	
4. Концепція комунікації Дж. Лічча: принцип ввічливості. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики. – К., 2004. – С.130-132. Гнатюк Л. Прагматичний аспект ввічливості // Українознавчі студії. – №4-5. – Ів.-Фр., 2002-2003. – С.294-302. Leech G. N. Principles of Pragmatics. – LA, 1983. – 250p. www.cmich.edu www.linguist.edu	
5. Основні закони та тенденції розвитку сучасної комунікації. Бацевич Ф. С. Основы комунікативної лінгвістики. – К., 2004. – С.37-47. Болотнова Н. С. Коммуникативные универсалии и их лексическое воплощение // Филологические науки. – 1992. – №4. Вацлавик П. та ін. Прагматика человеческих коммуникаций. – М., 2000.	

Гарнер А., Пиз. А. Язык разговора. – М., 2000. – 224с. Гордон Д., Лакофф Дж. Постулаты речевого общения // Новое в зарубежной лингвистике. – 1985. – Вып.ХVI. Межличностное общение: Хрестоматия. – СПб., 2001.	
6. Моделі комунікації: моделі К. Бюлера та Р. Якобсона. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики. – К., 2004. – С.47-51. Зайцева В. А. Шифтеры Якобсона и речевые акты // Роман Якобсон. Тексты, документы, исследования. – М., 1999. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – С.124-131. Якобсон Р. О. Разработка целевой модели языка в европейской лингвистике между двумя войнами // Новое в лингвистике. – Вып.4. – М., 1965.	
7. Моделі комунікації: інформаційно-технічні моделі (У.Вівер, К.Шенон, У.Еко). Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики. – К., 2004. – С.47-51. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – С.131-133. Общение. Текст. Высказывание. – М.: Наука, 1989. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. – К., 1996. Эко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию. – М.: Петрополис, 1998.	
8. Моделі комунікації: семиотичні моделі тексту, дискурсу (А.Греймас, Ж.Курте, Ю.Лотман, О.Шингарьова). Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики. – К., 2004. – С.47-51. Греймас А. Ж., Курте Ж. Семиотика. Объяснительный словарь теории языка // Семиотика. – М.: Радуга, 1983. Лотман Ю. М. Избранные статьи: В 3-х т. – Таллинн: Александра, 1992. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. – К., 2002. – С.136-139. Сусов И. П. Семиотика и лингвистическая прагматика // Язык, дискурс и личность. – Тверь, 1990. Шингарева Е. А. Семиотические основы лингвистической информатики. – Л., 1987.	
9. Динамічне у мові: поворот до мовної динаміки як передумова становлення прагмалінгвістики та комунікативної лінгвістики. Кубрякова Е. С. Динамическое представление синхронной системы языка // Гипотеза в современной лингвистике. – М.: Наука, 1980. – С.217-259. Паршин П. Б. Теоретические перевороты и методологический мятеж в лингвистике XX века // Вопросы языкознания. – 1996. – №2. Постовалова В. И. Язык как деятельность. – М.: Наука, 1982. Человеческий фактор в языке: Язык и порождение речи. – М.: Наука, 1991. Шевченко И. С. Историческая динамика прагматики предложения. – Харьков: Константа, 1998. Языковая деятельность в аспекте лингвистической прагматики. – М.: ИНИОН, 1984. Язык и наука конца XX века. – М., 1995.	
10. Невербальні засоби комунікації. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики. – К., 2004. – С.58-66. Зайцева Г. Л., Фрумкина Р. М. Психолингвистические аспекты жестового языка // Дефектология. – 1981. – №1.	
11. Адресат у процесах комунікації: функції, типологія. Арутюнова Н. Д. Фактор адресата // Известия АН СССР. Серия лит. и яз. – 1981. – №4. Винокур Т. Г. Говорящий и слушающий. Варианты речевого поведения. – М., 1993. Воробьева О. П. Текстовые категории и фактор адресата. – К., 1993. Григораш М. Адресат в інтеракціях діалогу // Вісник Прикарпатського ун.-ту. Філологія. – Ів.-Фр., 2003. – Вип.8. – С.120-124. Кларк Г. Г., Карлсон Т. Б. Слушающие и речевой акт // Новое в зарубежной лингвистике. Теория речевых актов. – 1986. – Вып.17. Славгородская Л. В. О функции адресата в научной прозе // Лингвостилистические особенности научного текста. – М.: Наука, 1981. Труфанова И. В. Образ слушающего в языке // Филологические науки. – 1997. – №2.	
12. Інтертекст як компонент комунікації. Вежицкая А. Метатекст в тексте // Новое в зарубежной лингвистике. – 1978. – Вып.8. Смирнов И. П. Порождение интертекста. – СПб, 1995. Фатеева Н. А. Интертекстуальность и ее функции в художественном дискурсе // Известия	

РАН. Серія лит. и яз. – Т.56. – 1997. – №5.	
13. Імпліцитна інформація в процесах комунікації. Бацевич Ф. С. Співвідношення типів смислової імпліцитності в мові // Мовознавство. – 1993. – №1. Багдасарян В. Х. Проблема імпліцитного. – Ереван, 1983. Федосюк М. О. Неявные способы передачи информации в тексте. – М.: Наука, 1988.	
14. Типологія комунікативних девіацій Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
15. Діалог: ролі та інтенції мовців у діалозі. Винокур Т. Г. Говорящий и слушающий. Варианты речевого поведения. – М., 1993. Гафт Р. И. Диалогические реакции как отражение восприятия речевого акта // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Романов А. А. Коммуникативная инициатива говорящего в диалоге // Текст как структура. – М., 1992. Романов А. А. Системный анализ регулятивных средств диалогического общения: Дис. ... докт. филол. наук. – М., 1990.	
16. Текст як комунікативне ціле: історія становлення поглядів та сучасна інтерпретація. Каменская О. Л. Текст и коммуникация. – М.: Наука, 1990. Коллегаева И. Текст как единица научной и художественной коммуникации. – Одесса, 1991. Мороховский А. Н. К проблеме текста и его категорий // Текст и его категориальные признаки. – К., 1989. Новиков Л. А. О некоторых вопросах лингвистического изучения художественного текста // Русский язык в школе. – 1980. – №4. Проблемы лингвистики текста // Филологические науки. – 1992. – №4. Радзівська Т. В. Текст як засіб комунікації. – К., 1993. Ревуцкий О. И. Анализ художественного текста как коммуникативно обусловленного связного целого. – Минск, 1998.	
17. Іронія як різновид комунікативної взаємодії. Андренко Т. П. Иронические речевые акты в сатирическом романе // Вісник Харків. держ. ун-ту. Ром.-герм. філологія. – 1999. – №435. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. – К., 1989.	
20. Конотативне насичення комунікативних процесів. Гладыо С. В. Эмотивность художественного текста: семантико-когнитивный аспект: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – К., 2000. Пелевина Н. Ф. Коннотация и контекст // Вопросы семантики. – Калининград. – 1983.	
19. Підтекст та контекст як комунікативні категорії. Богданов В. В. Семантика текста и контекст // Номинация и контекст. – Кемерово, 1985. Брудный А. А. Подтекст и элементы внетекстовых знаковых структур // Смысловое восприятие речевого сообщения в условиях массовой коммуникации. – М., 1976. Димитрова С. Текст и подтекст. – София, 1984. Кочерган М. П. Слово і контекст. – Львів, 1980. Пелевина Н. Ф. Коннотация и контекст // Вопросы семантики. – Калининград. – 1983.	
20. Гендерні аспекти спілкування. Богданов В. В. Речевое общение. Прагматические и семантические аспекты. – Л.: Наука, 1990. Добрович А. Б. Ролевая модель межличностного общения // Труды по искусственному интеллекту. – Тарту, 1984. – Вып.688. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). – К., 1999.	
21. Етикет мовленнєвого спілкування. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990. Винокур Г. О. Культура языка: Очерки лингвистической технологии. – М., 1995. Гольдин В. Е. Речь и этикет. – М., 1983.	
22. Комунікативні девіації, пов'язані з мовленнєвими жанрами та мовленнєвими актами. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.138-154. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985.	

Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
23. Комунікативні девіації, спричинені тональністю спілкування. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.240-246. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
24. Комунікативні девіації як спосіб досягнення гумористичного ефекту в усмішках Остапа Вишні. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.138-164 та ін. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. – К., 1989. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
25. Тоталітарний політичний дискурс: комунікативний аналіз. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. – Львів, 2003. – С.164-175. Серио П. Русский язык и анализ советского политического дискурса: анализ номинализаций // Квадратура смысла. Французская школа анализа дискурса. – М., 1999. Серио П. О языке власти: критический анализ // Философия языка: в границах и вне границ. – Харьков. – Вып.1. – 1993.	
26. Мова реклами: засоби досягнення комунікативних цілей.	
27. Комунікативні девіації в драмі М. Куліша “Мина Мазайло”. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. – Львів, 2000. Городецкий Б. Ю., Кобозева И. М., Сабурова И. П. К типологии коммуникативных неудач // Диалоговое взаимодействие и представление знаний. – Новосибирск, 1985. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. – К., 1989. Речевые приемы и ошибки: Типология, деривация, функционирование. – М.: Просвещение, 1989.	
28. Комунікативна специфіка сакрального дискурсу.	
29. Національно-культурна специфіка спілкування: комунікація народів Сходу. Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. – 1995. – №1. Баронин А. С. Этническая психология. – К.: Тандем, 2000. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М., 2000.	
30. Національно-культурна специфіка спілкування: комунікація європейців. Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. – 1995. – №1. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М., 2000.	
31. Національно-культурна специфіка спілкування: комунікація американців. Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. – 1995. – №1. Баронин А. С. Этническая психология. – К.: Тандем, 2000. Болюхова Л. И. Архетипические словесные образы в современной американской поэзии // Вісник Київ. держ. лінгв. ун-ту. Філологія. – 1999. – Т.2. – №2. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М., 2000.	
32. “Комунікативний паспорт” українця та росіянина: порівняльний аналіз Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка // Вопросы языкознания. – 1995. – №1. Баронин А. С. Этническая психология. – К.: Тандем, 2000. Караулов Ю. М. Русский язык и языковая личность. – М.: Наука, 1987.	
33. Соціальні аспекти комунікації: типологія соціальних ролей.	

Белл Р. Социолінгвістика. – М.: Прогресс, 1980. Ботвіна Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Добрович А. Б. Ролевая модель межличностного общения // Труды по искусственному интеллекту. – Тарту, 1984. – Вып.688. Звегинцев В. А. Социальное и лингвистическое в социолінгвістикі // Известия АН СССР. Серия лит. и яз. – 1982. – №3. Соционика, ментология и психология личности. – К., 1996. – №1, 2, 3, 4.	
34. Проблеми сприйняття мовлення та культура слухання. Богданов В. В. Речевое общение. Прагматические и семантические аспекты. – Л.: Наука, 1990. Богин Г. И. Субстанциональная сторона понимания текста. – Тверь, 1993. Брудный А. А. Понимание как философская и психологическая проблема // Вопросы философии. – 1975. – №10. Брудный А. А. Психологическая герменевтика. – М., 1998. Васильев С. А. Синтез смысла при создании и понимании текста. – К.: Наук. думка, 1988. Гончаренко В. В., Шингарева Е. А. Фреймы для распознавания смысла текста. – Кишинев, 1984. Дейк ван Т. А., Кинч В. Стратегии понимания связного текста // Новое в зарубежной лингвистике. – 1988. – Вып.23. Смысловое восприятие речевого общения (в условиях массовой коммуникации): Сб. научн. ст. – М.: Наука, 1976.	
35. Словесні символи: проблема комунікативної інтерпретації. Кононенко В. І. Мова. Культура. Стиль. – Ів.-Фр., 2002. Кононенко В. І. Символи української мови. – Івано-Франківськ: Плай, 1996. Лосев А. Ф. Знак. Символ. Миф. – М., 1982.	
36. Етнічно-регіональний мовленнєвий етикет галичан. Баронин А. С. Этническая психология. – К.: Тандем, 2000. Бондарко А. В. К проблеме соотношения универсального и идиоэтнического аспектов семантики // Вопросы языкознания. – 1992. – №3. Ботвіна Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навчальний посібник. – К.: АртЕк, 2000. – 192 с. Кононенко В. І. Мова. Культура. Стиль. – Ів.-Фр., 2002.	
37. Комунікативні універсалії в міжкультурній комунікації. Болотнова Н. С. Коммуникативные универсалии и их лексическое воплощение // Филологические науки. – 1992. – №4. Бондарко А. В. К проблеме соотношения универсального и идиоэтнического аспектов семантики // Вопросы языкознания. – 1992. – №3. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков / А. Д. Шмелев (пер. с англ.). – М.: Языки русской культуры, 1999. – 780 с. Карабан В. И. Речевые универсалии и универсальность сложных речевых актов // Вестник Киев. ун-та. Серия ром. и герм. филол. – 1990. – Вып.24. Федик О. Мова як духовний адекват світу (дійсності). – Львів: Місіонер, 2000. – 300 с.	